Массе а мехкий пролетарей, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай обкома,
Нохч-ГIалгIай АССР Лаккехьарча Советен Министрий Советен орган

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера денз ● ЕРА, 18 январь, 1973 шу. ● № 8 (5271). Мах 2-кеп.

Массане а сийдет йоах Гришина Надежда Васильевнан цIи № 1737 йолча автоколонне. Надежда Васильевнас ух автоколонне болх бу 18-гIа шу да.

ХIанз автоколонна йоккхагIйолча диспетчер я из. Из бехкхочкхаме болх дика вIашIтIехьбаьккха хьывала кхаьгеган я Гришина Надежда Васильевна.

СУРТА ТIА: йоккхагIйола диспетчер Н. Гришина.

С. ХАКИЕВА сурт.

ЯХЬИ ПРЕССЕИ

«Радянська Україна» яхача газета тIа нефтохача карта тIа бенгалын я республике лоархIамгIа йола 14 гIишло. Царна юкъе — «Кривоворожсталь» заводера тIехбонкха низ бола деменни пийшн, Днепр - Донбасс канал, Чернобыльски атомни электростанци, Тефополски шекара завод... ГIишлонхоша социалистически яхьа бийхаб шоашта проекташ кийчьера, оборудовани хьаераш, материалаш лоаттаераш, предложени елар керда гIирсаш вIашн дага а дувлаш сихгIа хьалдаь даха. Корта а болаш новкъостал дергда пресса: ухгаза цхьана болх бен хургьна газетен республиканскин радион рабкоровеи посташ.

Пятилетка кхоалгIча, хоадамбеш долча шерарча яхьо ма яхьара а да из масал. Из бенгалйоал дуккхача наха даньа ловцаш хиларах яьнна ца Iеш, тIа-тIа шаьрагIа дIайовзийташ хиларах а, толамаш санна, иштта кхочачибоацараш а хьахьокхилга, производство чIоаргIарIа дергIаккхуларгIйолча факторашта къаьстта чIоагIа теркам тIабехийтилга дIадехаш хиларах. Яхьах ларха а йоагIаш лоархI вай КПСС XXIV съездо белгалъ.ьа парте экономически политика кхоачашъяра низ бола средство, ше мехка да хиларах, юкъарча гIулакха хьалхара ше бехкхочкхаме хилара уйла советски сага дIг чу йоссаю баишха-дика метод.

Халька бовзараш дергIарча доахIошкарча болхлоша чакхдаха дезача гIулакхий низ бола программа я довзаш долча, 1973 шера планаш хамаь хьакха кхоачашъяр духьа Ерригсовюзни социалистически яхь йоазржаяра хьакъьхъяча КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК социамаш тIа. Из массане юкъара болам дикагIа вIаштIехьбаккхара, нъаьхьегамхой творчески инициативна дергIайоалаяра, дешен гIулакхен цхьаьгIа лерргIа чIоагIьяра даькъе лоархIане мотт.иг ву лоаттаделла, телевидиенера, радиона.

Пресса ева выступленешка гуш хила еза ужк шерарча яхьа иерттера башхало — производства эффективность лаккхъ.ьа мера - керда резераш тIарIертта похилгга, продукце дикал лаккъяра, бедал, материаласа, балха хьа кхоачаш, Iилманен техниканен кагIдьаннаран юкъенхьакъяра еш йола йоахо, нъаьхьегаша коммунистически гIулакх хургьела уйла дг чу йоссалра ю йоахо.

ХIинзе непатехка арадьалхад ужк шерарча заданеш толаме кхоачаш тIехикхоачаш яра тIадерздаь дукхичча предприятей, гIишлоний, обединений, колхозий. совхозий социалистически денхараш. КIезига яц кхы а лаккхагIа йола планаш хьалхашка уттгаеь нъаьхьегама коллективаш. Из да советски наьха санхотам лаккха хилар, парте халкъь хьалхашка уттгаду лерхIараш цар кIоагIга кхетадеш хилар къьгта хъьаьккхаш доа тешаш. Цо бан тIехьехьам дег -тIара хьаалъадар нъаьхьегамхоша: «ДукхагIа, дикагIа, дIадодар кIезигагIа долаш йоа продукци лургьа ца йоаьгIа». Тахан тьхьулаш яььа нхъюрча тохиамбеш мел дола мерден маьхьен хIаматт чIоагIга хьалло.ттаде, динагIйола оппт массанега а дIаккхачийта езаш я советски пресса.

Миллионний патриотически болам — газетин журналийн оагIоч тIара эггара актуальногIа иерттера тема. Из да доалдара деша а, наха коммунистически ихетам балара проблемаш а кIоагIгагIа, предметни хьаолла, нъаьхьегама коллективай практикица айхгIа ювза новкъостал дош дола идейни, политически дIоагIа. Цхьадолча газеташа яхь ювцара маIана юкъе сиха хувцамаш де деза... Кагийча таметташа, сравнительни проценташи дагарьяра, маIан доацача йоазона иерттердар — хьа.да хьал, саго производствонен производства сагаи воздействин яра маIан бонъонца уйла а еш нхьатадар — нъайлакхулъярдгIоаьн хувцаргдолеи хIама де мегаргIаш.

Яхь — нъаьх дийна творчество. Шиъ керда.ча гIуланхошца, халонашца, коталонаша дог гIоздянххарца цунна юкъье латт нъаьхьегама коллектив. Уш дергIга хIамаш къьгтган безам тIагIергболлаш газет дешарашка дIанхоачаде деза пресса материалаша. Нахага гIолла, производстве боачча хана цар йелдеча гIуланхошка гIолла увтгаен ювцен еза доалдара масс тайпана проблемаш — планированни управлении, Iилма - технически прогресс бахьан долаш лоаттабу къовсам, нъаьхьегача коллективай гIуланхий ергига оагIоч. Факташи бухсоцаш хьаьхьараин довзийтIгга хинна Iац лоархIане — къьгтган дог тешаеши гойта еза балха приемаши метедаши. яхьа процесс кIоагIга йовза, лела гIуланхаш дашхен ихетаден, вахаро хьаьттадеча яраIдолча дешашта юстара ца дуваш хила деза. Нийса гIуланх да, масала, ланха хъьнъьам кхобара данга даргг мел доацар де гIертача Краснодарски яраь лаьтташ леладеранща цхьана гIа боахаш додача «Советская Кубань» яхача газете дер.

Яхь гойтара гIуланха «приливаш, «отливаш» лиша йиш яц. Бакъье йиш йолаш яц, масала, чуэцаш латта ялаташ гурахь геттара «Юлата иертагI а дьяа, хIанз «Iен наниикулаш» йнча санна эгIаш йола кепайозан органаш: лоадвибоацаш, цхьа система йоацаш, язду цар доахана Iа данихара леламах, бIаьстан юхье хIамаш дIаера ева кийчнах.

Хьдаиза яхь ювцар — газет дешарашта хIара денна керда инициативаш, починаш, денхараш уттгаде деза яхилга даш. Керда дIадолладь моллагIа гIуланх хьаллацаде хьапхаIа газетийн журналийн редакцеи денхархIа я цун маIан, экономически гIойяе, корта яхьчча хьалашка нердабанкхара торонаш Iомае. ХIаьта кердачоа пропаганда ем из юкъенхьакъен доладеннадаре, гIуланх дIанхчаннхханза даргдац.

Советски непайозан лоархIамегIарча денхарех цаI — яхь дIайовзийтилга, цунах хьахулараш вIашн нийселга, тIаийца денхараш планеи заданеш кхоачашъяра общественни тIахьонаш лоаттабелга Iалашдар. Энизодически, хььдаче хьанашца нийсбаь а беацаш, даим- хьдаиза лоаттабу къовсам — дIадоладеннача ужк шера хьаьхарча деношка денз из чанхданкхалца йолча хана. Проссе бIарлонхама нIап яатта еза хьалхалатта коллективаш а, хьалхашка оттгадь денхараш кхоачаш цо дераш а. Ира критика янза яргьяц яхь вIашагIйоллача нийслучча биорекратизман формализман фанташа, тIехьабусараш тIехьакхобргбола гIуланх дз деза.

Непайозоне, телевиденге, радио дохкха дакъа лоацу тIагIергта. хьинаре нъаьхьегара аттуъ бола хьалаш оттадеча, новкъостал дуньяха инициатива-йизза хьагойтара. Партийни публицистика средствай ергигача арсеналаш ихы а чIоагIагIа пайда эца боагIа составетски нъаьха творчески хьинар дIахо айдара. Пресса эффективность, цо ева выступленеех болча пайден общественноте уж тIаэцари, яхь дергIахара, вай дергIарча гIуланхий лелама цар юрегальни влияни массови информацеи пропагандан средствашта деча партийни кулгала бооарнца белгалйоалаш я. Партийни организацеша хадданза йоанхонца уйлае еш пресса гIуланхий коммунизм хьалъеча хана парте низ бола инструмент из хиларах тарра.

(1973 шера 13 январера «Правда» передовая).

ЛЕНИНА ОРДЕН ЛЕЛАЕЧА КЪИЛБАСЕДА-КАВКАЗСКИ МАШИННАЬКЪА ГРОЗНЕНСКИ ОТДЕЛЕНЕ БЕРРИГАЧА МАШИННАЬКЪАХОШКА ГУДЕРМЕСА ЛОКОМОТИВНИ ДЕПО БОЛХЛОША, ГIУЛАКХЕРЧА НАХА, ИНЖЕНЕРНО-ТЕХНИЧЕСКИ БЛАХАШ ДЕРАША ДАЬ

КХАЙКАРАЛ

Деза новкъостий!

Гудермеса локомотивни депо коллективо, КПСС XXIV съезда исторически решенеи чаьх а йоаьхкаш, толаме кхоачашъяьй ниссларIча пятилетка шоллагIча шера заданен, къаьхгама кердачоа толамашна деззир СССР хьаьз 50 шу дизар.

Мукьаш дIа-юха кхаьхара шера план 101,1 процент кхоачашъяьй оаха. Энергетически ресурсаш кIезигагIа а йоаеш. Деза мешш тIадола поездаш лелаяра опыт Iоаьй депо машинисташа. Цо йиш хиларах юбилейни шера боарамца совгIа 3,338 эзар тонн халкъа боахама мукьаш дIа-юха дахьа а 2662,7 тонн дизельни доагор кходе а.

Техникен производстван технологии дергIайолаяра торонаш IаламаIте йоккхий я. Доаче, резервани тхьа дукха а я, хIаьта уж оарIагIъяхар тха деххар а да. Массе тайпара ремонташ еш технологаша йоаха хаьнаш кIезигьяра ергига торонаш йолаш я. Локомотивий дийнахь-бийсанара балха оасарле лаккъяро я, шиъ арIгIаннайин хулийтаргьа шитдан эксплуатационни средстваш кхы юкъе ца йоахаш мукьаш дIа-юха кхаьхара темпаш дIакхоачаделга боарамга кхоачаш айе.

1973 шу — йислагIча пятилетка хоадамбеш доаа шу. Бехкхочкхаме дехкхарах хIатт тхона хьаьхIанаш хIьхьа уж кхоачашдаь па тIа Iеш, тIехь-тIабоатIача хана белгалдаь-ра запас Iалашъе а еза.

Парте тIехьехама жоп а душ, Гудермеса локомотивни депо коллективамхой кхарачча шера социалистически яхьа нъаьхьехкаб. ТIайнчача дехкхарашка хьаьхьехкад кертера эшараш: «Коммунистически къаьхьегама предприятеи» яха сий дола цIи яккхар духьа къовсам лоаттабе, мукьаш дIа-юха, кхаьхьара план 1973 шера 25 декабре кхоачашъе, деза мукьаш кхуьхача поездашца боарамал совгIа 2,7 миллион тонн халкъа боахама мукьаш дIайаьхьа. Къаьхгамера оасарле планагIачуа ах процент лаккхъе а ши эзар тонн дизельни доагор кходе а, предприяте ренгIа табелиность лаккъеи планаш совгIа 50 эзар сома пайда бен.

45 эзар сома экономически эффект а йолаш производствена инъельюрга 200 рационализаторски предложени. Теплоовозаша массе тайпара ремонт ярд программа 1973 шера 28 декабре кхоачашъергьа. Шоай идейно-политически обпеобразовательни боарам даим эргабоахаш тоабе, керда, хьаьхьаатташ, прогрессивни мел долча хIаманна юхь йоаьрани хила.

Оаха кхетадеш, тIайнпаран доккхий декхарах хилар, тхо дог тайша да, социалистически яхьа боахача наьх, тIоай коллективе-ра беррига къаьхьегамхой аьдеччача къаьхьегама хьинарах кор гIорггодгга а ей, оахош уж сийлечча кхоачашъергдолгах.

Ленина орден лелаеча Къилбаседа - Кавказски машиннаьхьа Грозненски отделене беррига къаьхьегама «Кавказ» машиннаьхьа Грозненски отделене беррига боахлой, гIулакхерча наха, инженерно-технически балхаш дерааш тIаьхьа оаха юбилейни шера балькхача толама бахьанаш тахкара, шоай резервани хьагучахкара, балха тIара кхоачашбоахараш, телгараш, тёркал ца деи дисараш дIадахара, хьаьхьалатта опыт сихгIа шоай коллективашка дIаккхачийтара.

Моральнин материальнин стимулаш цхьана пхьа лицье тарьянза, беркате болх бара аьттув бола хьаьгIаьхьа къьхьегамхошта Iалашдаза, хьаьлхьаттараш хьаьлаьа па Iеш, хеста а баиза, тIехьабусараш бе боагIача тайпара тешаме болх па бераш кхетайаза барбган.

Декхараш кхоачашдара керте а болаш, денна тIахьожам лоаттабелга вIаштIехьдаккхазна дарцаш. Оаха тIахьех производство эргабоахаш тоаара, из дикагIа вIаштIехьбаккхара, зезьа йовш йола балха ха кIезигьяра, материаласа энергетически ресурсаш тешшаме кхоара, толашагIа йола техникен хьаьлхалатта технологии юкъехкапара новкъостадца производства эффективность ма могга лаккъяран къаьхьегама оасарле айяран.

Тхо дог тайша да, тхоай тIаьхьехкам Ленина орден лелаеча Къилбаседа - Кавказски машиннаьхьа Грозненски отделене беррига хьаьлхьаттараш-ГIПСС XXIV съезда решеней кхоачашъер духьа лоаттабу кхоачаш яра тIаьхьа ергига торонаш йолаш я, эффективне-гIа хургболгахь. Къилбаседа-Кавказску машиннаьхьа тIа деррига ча хьокхачашта загара дикагIа результаташ яха еза Грозненски отделене коллективаша.

Хьаьхарча денношке а денз — лаьхьа темпаш! Шера хьаьдарча денношке а денз дерриге пиъашъ хьинарн тIадолхIайтаргда вай партен правительствани белгал мел даь хIамаш кхоачашдара!

Кхайкара тIайнпал Гудермеса локомотивни депо коллективе собрание.

КЕРДА ТОЛАМАШ ДАХА ЛЕРХI

СССР 50 ШЕРА ЦIЕРАГIЧА ГРОЗНЕНСКИ ХИМИЧЕСКИ КОМБИНАТА КОЛЛЕКТИВА СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ДЕКХАРАШ

СССР 50 шера цIерагIча Грозненски химически комбината коллектив, КПСС XXIV съезда исторически решенеи кхоачаш а еш, рапорт ду Даьхенна 1972 шера планан СССР вIашагIьелла 50 шу дузача цIей сийна тIаийца социалистически декхарашн нахаил хьалха кхоачашдарах.

Шера планан совгIа реализацин яьй 2,2 миллион сома маьхьера продукцеи.

Къаьхгама оасарле лаккъяра задани а тIехьхоачашъяьй, 1971 шера хиннача 9 процент лаккъ.ьа енна из.

ПланагIа лаьрхIачуа совгIа паччахьалкхенна 650 эзар сом пайда баьб.

Юбилейни шера дикала паччахьалкхеи Знак олар комбинате врахенача изопропилбензола, фенола, кхьча продукцена цIьоагIлагIча категорех аттестовани а еш.

СССР 50 шера цIерагIча Грозненски химически комбинатера оаза, болхлоша инженерно-технически болхлоша, гIулакхерча наха 1973 шера — йислагIча пятилетка хоадам бечча шера тIаэц уж тайпара социалистически декхараш:

Продукцена реализаци яра шера план хаиал хьалха, 27 декабре кхоачашъе, планаш совгIа эрахеца: фенол — 2000, ацетон — 1000 спирт — 4000 эзар, полистирол — 200 тонн.

Технологически процессаша интенсификаци яреп дIахо производство вIаштIехьбоаккхилга эрга.ладьяхха тоадареп чотах 1972 шера хиннача къьлегама оасарле 5 процент лаккъе.

Шера 700 эзар сомал чухьяьха бовша пайда бергбола 720 рационализаторски предложени изобретени производствена юкъе яхьа.

Производства резервааех пайда эцилга тоадара чотах, кхомбара режим массенахьа чIоагIъяраех дIайохийта бедал, энергосредстваш, материалаш кхое. Кхоньча бедалах планаш совгIа 725 эзар сома маьха продукци врахеца.

Ерига врахецача товарни процентаех 25 процентга чухьяьха йоаьна продукци лаккерча категорех дикала паччахьалкхен Знак йолаш хилийта. ПхьалгIа йола продукт — альфаметилстирол дикала паччахьалкхен Знак хьожаергIолаш кийчье.

Технологически процессаша дIахо а интенсификаци яра, производства эффективность лаккъяра лоархIамерча организационно-технически мероприятей комплене чакхъяккха лерхI.

Культурно - бытови гIуланхаша, боахамашка эша товарши, дластмассай изделеи врахецара боарам товарий ассортименти духха-гIа хулийтарга, цудухьа 1973 шера эксплуатане дIалургьа духьа оаха цу гIуланха лаьрхIа коридус.

Къаьхгама, кIоарамлен техника хьалаш дIахо я тоадара, мех кIезигагIа памогаш хилийтара белгалъяьха мероприятеи чакхъяха, № 15 йолча цехерчен транспортно - боахамерча цехеран бытови помещенеита реконструкци е. Полиэтилен врахенача коллективе лаьрхIа йола керда бытови корпус эксплуатане дIаяла.

Коллектива лоархIамегIарча декхарех лоархIалда фенга газ уэрйоацаьин комбинатера дIаухха хиш бIехк па хIлийтаран белгалъяьха мероприятеи йиззз кхоачашъяр. дIахо а производства культура лаккъургIола гIуланх долда.

Производственно - технически лаьрхIа йолча денаер кхомбара квалификацин лаккйойла: болхлоша — 1400 сагО, инженерно - технически болхлоша, гIулакхерча наха — 100 сагО. Коммунистически къьхьегама школашка, экономически школашка Iомаболда 500-нел кIезигагIа бовша наха.

Тоадолда къьхьегамой бахара - бытови хьаланн цIора салоIийталгеп. 1973 шера хьалхарча ах шера 55 квартира йола нах чубаха ца эксплуатане дIалулда. Бизза пайда эцалба нахл чубаха цIеношн социкультбыта объекташи хьалъяра хьахийача средствеех. Мехнетера салоIа база шерйойла.

Цхьана оттаьяча планага хьежа Ведана райоонерча шефпол лелдеча Орздконосице цIерагIча колхоза новкъостал долда. Дукхагга, дикагIа, дIадодар кIезигагIа долаш продукци лургьа яхьш я тIа яхьа девзз.

Дерригача хьалхий социалистически яхьа хьаьдаре дакъа а йоалаш 1973 шерах — йислагIча пятилетка лоархIамерча шерах — ударни къаьхьегама шу дергда оаха.

Социалистически яхье тIаьхьа оаха А. Шерипова цIерагIча Грозненски мехкдахьта чакхдоахача заводен Куйбышевски синтезспирта заводен коллективаш.

Социалистически декхарашн дийца а дийца тIаийца комбината цехий бюллетой собранеика.

НРБ, ВНР, ГДР, ПНР, СРР, СССР, ЧССР КХЬЧА МЕХКАШЦАРЧА ГIУЛАКХИЙ МИНИСТРИЙ СОВЕЩАНИ

15 — 16 январе Болгаре Халкъа Республика, Венгерски Халкъа Республика, Германски Демократически Республика, Польски Халкъа Республика, Румыне Социалистически Республика, Советски Социалистически Республикай Союза, Чехословакин Социалистически Республика кхьча мехкашцарча гIулакхий министрий совещани хилар Москве.

ЦхьоагIонн доттагIалеп хьалашка хиннача совещане дийцар ЕвроперчА кхерамзленеи дешаца хьашт долаш йолча вачачалашкхета мокхе дагабола безаш долча гIулакхашцех дувзадеина доаа дешаш.

ТАСС хоам ЕКХАНА ФОРДА ТIА ЕССАЙ «ЛУНА-21» ЯХА СОВЕТСКИ АВТОМАТИЧЕСКИ СТАНЦИ

1973 шера 16 январе московски ханах ОI сахьати 35 минути яьлча Беттга тIехеп тIа Екхана форда малхбоалехьарча йистаца, Лемоне яхача кратера чухьа кIалъа Iохайнай «Луна-21» яха автоматически станци. Iохайна мотт Iилмаш гIуланха боахлеча йолча материкови районна геттара гарта.

Станце Беттга тIа кхоачашъ Догlай, форда тIа «Луноход-1» яхача аппарато дIадолладь Беттга тIехеп тIара тохкамаш дIахо дергдолаш йола «Луноход-2» яха ще лела автоматически аппарат. «Луноход-2» дозза — 840 килограмм.

Наьхьа программага хьежжа, 13-чи 14-чи январе корекцеш яьй Беттга кхерча орбитана, тIаккха «Луна-21» яха станци автоматически орбита тIа яьнна эгтара кIезигагIа лоархIаш 16 километр Беттга тIехенна гаьна а болаш.

«Луна-21» яха автоматически станци бетта искусственни спутника орбита тIара Iойаккхийлен Iойсселлен тоаме кхоачашдьяьй лаьрхIа даьча Iойсселлена лагIа новкъостадца.

Станци Iойссеавчуп, лунохода тIарча системаша болх мишта бу хьежачуе, телевизионни устройствай новкъостадца гонахьарча тIехенга хьежачуе тIехьагIа 16 январе 04 сахьати 14 минути яьча ше лела аппарат тIаэца тIа гIолла Беттга тIехен тIа яьнна.

Беттга тIехеп тIа гIолла йолаеча лелача хана аппарата ходовой частоп управление системашен болх мишта бу хьежаб. Iойссеача лагIаи Беттга тIехени сурташ дIадхал телевизионни устройствашца.

Лунохоза тIеи Iойссеавча лагIа тIеи В. И. Ленина барельефи Советски Союза Паччахьалкхен гербн тIайолаш, «СССР 50 шу» яьна да дай йоазуь тIадолаш СССР Паччахьалкхен байракхи вымпелаш ергIай.

Беттга тIехеп тIа тохкамаш даран цу тIа гIолла беча наьхьа управлени яраи Iилман аппаратура, управление системаш, радиотелевизионни буззам отгабаьб ше лелача аппарата тIа.

Космически яра маьршача гIуланхаша Iомаиреп карьерзаеп дахье цхьана гIуланхаш леладера хьалхьеха яьча советско-франц.ускн соглашенета хьежжа «Луноход-2» яхача аппарата тIа отгатаяй французски специалисташа хьаньи Беттга лаверин лоаше дахье дIахо эксперименташ е лаьрхIан уголкон отражатель.

Ше лелача аппарата балха управлени ю гIаьнарча космически бузьама Центрера. Аппаратацара бувзам чIоагIа ба. Телеметрически информане даннеегIа, лунохода тIара ергига системаш боарамагIа болх беш я.

«Луноход-2» 18 январе хьалчалша цхьан метте кхаттарьяь. Аппарата тIарча энергопитане химически источникаша маьхьа батарея новкъостадца зарядка ийчуе тIехьагIа ше лела аппарат лаьрхIа программа дIахо кхоачашъе долалургьа.

Iочууъяча информацена обработка ю координационно-вычислительни центро. Автоматически аппаратий новкъостадца буте гадка оттаяь советски программа толаме дIахо ъюш я.

ТХА ХЬИНАР, ТХА НИЗ—ХЬОНА, ДАЬХЕ!

1972 ШЕРА ХАЛКЪА БОАХАМ ДЕГІАБОАЛАБАРА ПАЧЧАХЬАЛКХЕН ПЛАН КХОАЧАШЪЯРА ИТОГЕХ БОЛА

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР СТАТИСТИЧЕСКИ УПРАВЛЕНЕ ХОАМ

Республика халкъа боахама къаьст-къаьстача доакъоша паччахьалкхен план кхоачашъяр хьехьоку дІаэорча ланнеша:

ПРОМЫШЛЕННОСТЬ

ІЙсларІча пятилетка дІаэахача лин шера продукцина реализаци ера план 100,2 процент кхоачашъяр, продукцина реализаци ера 1972 шера план 99,2 процент кхоачашъяр. Промышленноста керттера доакъошка продукци арахецира 1971 шерачу пайдехка лаккденнад чех боаорамаша:

	процент
Электроэнергетика	5
Механизмаша тахкдоаха промышленность	2
Химически механизмаша тахкдоахен промышленность	4
Машинашъеларен металлообработкен	18
Хьехен хуу тахкйоахен промышленность	5
ГІишлой материалий промышленность	5

Предприятеша продукцина реализаци ера план	1972 шера план кхоачашъяра процент	1972 шу 1971 шерача пайдехка проценташа
«Грозиефть» объединени	100,3	92
Вознесенски газ тахкйоаха завод	96	97
Карабулакски химически реагентий завод	110	2,3-зза
«Грозиефтехимаводы» объединени	101	102
«Красный молот» завод	100,5	107
«Электроприбор» завод	101	120
«Пищемаш» завод	103	119
ГІ. Ахриева цІерагІара «Электроинструмент» завод	100,7	122
«Трансмаш» завод	95	116
Гудермесски медицински инструментий завод	101	105
Электромеханически завод	105	108
Грозиенски ремонтно-механически завод	100,5	103
«Автоспецоборудование» яха опытно-экспериментални завод	100,0	102
«Металлотара» завод	96	97
«Грозэнерго» районни энергетически управлени	102	105
Мебельно-хьун хІамаш ю «Терек» фирма	100,0	116
Ермоловски ДОК	82	87
Ацетонови завод	101	96
Грозиенски ашкбетона конструкцИй завод	89	90
Крупнопанельни домостроене Аргунски завод	100,8	113
ГІишлой материалийн гІишлой индустреи Аргунски комбинат	86	141
Назрановски трикотажни фабрика	20	79
Швейно-производствени объединени	86	90
Кога гІирс бу фабрика	77	87
«Ковсэвзапспособ» производственно-совхозни объединени	102	85
«Чечнигушнаво» производственно-совхозни объединени	102	78
Грозиенски духха комбинат	102	102
Шурйй промышленноста Нохч-ГІалгІай производственна объединени	88	99
Ялата продуктай Нохч-ГІалгІай производственна управлени	104	101
ГІишлой материалий промышленноста управлени	100,4	105
Республика кхачан промышленноста Министерство	103	106
Мотт1игера промышленноста Министерство	91	102
Доагора промышленноста управлени	106	105
Хьун боахама управлени	100,3	98

ЦхьаьболчІа предприятеша боагІача таІнара бизза пайда яйца бан производственни мощносташа резервааеи.

Меххьаттаца хьайоагІа газ экспара, болат, механизмаша аппаратураш, насосаш, цементорош, агрегаташ, электроинструменташ, керх хьекха хьу хьунгамий плиташ, мебель, етта кирпиш, вІашагІьехка ашкбетона конструкцеша изделеша, чухиахьа духьалу кисе барзкъаьш, швейни изделеи, кога гІирс, колбасни изделеш, мерзача шурий продукци, консервани арахецира 1972 шера план кхоачашъяра.

Керттера промышленни продукци арахецар хьехьоку дІаэорча ланнеша:

	1972 шера хьажай	1972 шу 1971 шерача пайдехка проценташа
Меххьатта — зэар тонн	19887	92
Газ — млн. сом	4510	95
Электроэнерги — млн. киловатт-сахьат	3448	106
Болат — зэар тонн	33,7	102
Меххьатта аппаратура — зэар тонн	16,8	113
Насосаш	835	95
Гидро хьисапе тІоаташ лелхІита агрегаташ	92	108
Скважинаш карааерзяра йола цементировочни агрегаташ	450	104
Тракторни прицепаш — зэар	10,5	115
Трансформаторни подстанцеш	1531	112
Электрографически машинаш	1588	114
Электроинструмент — зэар	228	114
Аьшка пхьеІаш — тонн	177,1	154
Пуржине менгеш — зэар	21,4	99,2
Шарикови авторучкаш — млн.	10,0	103
Етта кирпиник (колхозаша яьр йоацап) — млн.	160	97
КІир — зэар тонн	39	139
Гипс (алебастр) — зэар тонн	9,9	100,0
ВІашагІьехка ашкбетона конструкцеш изделеш — зэар кубически метр	242	122
Ашка пхьеІаш (колхозаша кийчьаьрг йоацап) зэар кубически метр —	175	103
Цу дакъе:	71	95
Хорх хьекха хьу — зэар кубически метр		
Ардаях (колхозаша яьккар йоацап) — зэар кубически метр	57,5	86
Хьупа - гамий плиташ — зэар кубически метр —	28,2	80
Фаттан хьекха фанера — млн. квадратни мётр —	49,0	96
Мебель — млн. сом	7,6	97
Техникаьв духьалу барзкъаьш — зэар	13,1	117
Чухиахьа духьалу барзкъаьш зэар	111	164
Швейни изделеш — млн. сом	1774	92
Кога гІирс — зэар тонн	37,3	92
Бытовни хІама товараш — млн. сом	863	97
Дулхх (промышленноста дьяькхар) —зэар тонн	4,5	116
Колбасни изделеи — зэар тонн	18,7	105
Паччахьалкхен ресурсий бедалах дьякхха духьалъята — тонн	5,4	102
Паччахьалкхен ресурсий бедалах дьякхха гаиарий дьяьта — зэар тонн	1068	88
Шурййца лаьрІІча кераача шурий продукци — зэар тонн	6,0	104
Хьаьна наячаш — тонн	49,0	96
Хьаьна наячаш — тонн	975	93
Кондитерски изделеш — тонн	4218	103
Маьхьа-маьхьа-булочни изделеш — зэар тонн	75,8	207
Макаронни изделеш — тонн	3839	100,1
Консервеш — млн. условни баика	81,1	79
Ийй — зэар декалитр	1073	99,0

«Дуккха эпаш йолу товараш арахецира дІаэо дегІаоалаларг Іалашхара де дезар» яха КПСС ЦК, СССР Министрий Совета советан кхоачаш а беш республика промышленни предприятеша 1972 шера хьадар 218,3 миллион сома маьхх халкъ эша товараш, Культурно - бытови гІуларехьетен боахамашкен эша товараш арахецира 1972 шера план 93 процент кхоачашйр, 1971 шера арахийначуьл 12 процент дукказа арахийнеш уж товараш соазкв.

Культурно-бытови гІуларехьетен боахамашкен эша товараш арахецара план кхоачашъязар «Трансмаш», «Электроинструмент» заводаша, мебельно-хьун хІамаш ю «Терек» фирма, В. И. Ленина цІерагІча, А. Шерипова цІерагІча Грозиенски механизмаша тахкдоаха заводаша, «Металлист» заводо, Нохч-ГІалгІай химически заводо.

Промышленни предприятеш коллективаша 1972 шера мероприятеш тахкъьхьаьр эрахецо продукци кижагІа хилийтара, машинни, оборудование, пробкой чІуа а керлагІа, дижагІа йола, образецаш хьаьра. Грозиенски химически комбинате арахецеш фенола, изопропилбензола дикала паччахьалкхен Знак елар.

Цунна цхьаьна дІьхьаьчча промышленни предприятеша арахецна изделеи хІанз а тІехьа лоха дакал йолаш а (швейни изделеи, чухиахьа духьалу барзкъаьш, мебель, консервеаш, минерални хий.

Ерриге республика хьайиначя промышленноста къаьсараме оазре лаккхара планаш 96,2 процент мара кхоачашъяр.

1971 шера хиначуьл къаьсараме оасарле лаккъьаьр уьш предприятеша «Грозиефтехимзаводы» объединене — 6 процент, заводашка: «Электроприбор» — 12 процент, «Пищемаш» — 10 процент, ГІ. Ахриева цІерагІча «Электроинструмейте» — 17 процент, «Трансмаш» — 6 процент, электромеханически заводе — 11 процент, «Красный молот» заводе — 6 процент, мебельно - хьун хІамаш ева «Терек» фирме — 17 процент.

Къаьсараме оасарле лохйнр Ермоловски ДОК-е, Грозиенски ашкбетона конструкцей заводе, «Чечнигушводстрой» управленеле, Аргунски ашкбетона изделей заводе, Назрановски трикотажни фабрике, Швейно - производствения объединене, кога гІирс бе-ча фабрике, Ацетонови заводе, кхьйоча предприятеша.

Дуккхача хана деиз производственни мощносташ караерзяьй йоаллаш шекар доаккха завод, Назрановски трикотажни фабрика, гІишлой материалийн гІишлой индустреи Аргунски комбинат, кхиарш, из вахьан долаш халкъа боахама дІа ца луш юс дуккха продукци.

ЦхьаьболчІа предприятеша эрахецна продукцера дІабола мах лаьхьІа хиначуьл дуккхаза хиначь: «Грозиефть» объединене мехкьаьттен газ боахача управленешка, «Красный молот», «Трансмаш» заводашка, Ермоловски ДОК-е, Грозиенски ашкбетона конструкцей заводе, гІишлой материалийн гІишлой индустреи Аргунски комбинате, Ацетонови заводе, кхьйча предприятешка.

Промышленни предприятеша, Іилман - тохкама институташа тахкйоах производственна юкъе керла техникен дикагІйоаа технологин йохара, Іилман-тохкама боахаш меххдахара йола мероприятеш.

Бурув тохка тохкама скважинашка балхан дир турбашка тІоаташ тохкаш, ОГ-1М» яхача обседни турбашца скважинаюл чІоагІъеш, хьа а ях промывочни коочча химически обработка еча пайда нийр порошкса хьисапера материалех.

«Грозиефтехимзаводы» объединене, «Грозиефтегеофизика» трестс болх бе долаялийтай информацини - вычислителни центраш.

«Красный молот» заводе балхан дадь нийсача, йоккхача оттаппошкА методаца заготовкаш оатхалаш кийчъеш, болат йоалдеча механизаци еш. КІеж еттача меххдаттан газовни скважинаш ГІишлой арматура арахецилга карадерзадаьл заводе.

«Электроприбор» заводе Советски Союзе мтара хьалха арахецна йолаяьй «ЭР-300К2», «ЭР-600К3» яха электрографически копировально - множителни ротационни аппараташ, ГІ. Ахриева цІерагІча «Электроинструмент» заводе арахецна йолаяьй «ИЭ-1031» яха ба лелаю электрически сверлильни машина, «Автоспецоборудование» яхача опытно-экспериментални заводе арахецна йолаяьй грузови автомобилаша оасна йола гидравлически двухплунжерни подъемникаш.

Цунна хьаьна керда техникен дикагІйола технологин производственна юкъеъхьаьр задани кхоачашъяр. «Чечнигушнаво» производственно - совхозни объединене, Грозиенски дуьха комбината, Назрановски трикотажни фабрика.

Технически прогресс еча хьинаре даьха йолаш иообретательнаш рационализаторашен. 1972 шера республика халкъа боахама юкъейъхьар 12 эзар гІирга изобретенеи рационализаторски предложенеи, цар шера лаьрІІча 11 миллион сомгІа сом пайда бу.

ЮРТА БОАХАМ

Республика юрта боахама къаьсараме хьоша 1972 шера болхан дир дІаэо лаьттаяьчча балхий культура лаккъьра, хиш деззача лаьттаеч, юртбоахама техникаш пайда эилга тоадара, йоаллаш продуктаи дІаэахача йоаххаболча гІуларехьетен шера. ДІакхІа дІаэаттехьаьхьа чакхдаьхар алат дІаэерен юртбоахама культурган чуэнарен балхий.

ЦхьаьбакъдА, шийла Іа хиларахи йоккъа оттарехи юртбоахама производственна доккха эе хилар.

Массадоаьча категореи дакъа боахамашка лаьттан керттера яродуктаи яхар шитта хилар:

	1971 шерача пайдехка проценташа	1972 шу 1971 шерача пайдехка проценташа
Ялата культураш	455,8	344,8 74
Шу дакъе гурахь бу кІа	288,6	210,7 73
Гурахь бу мукх	87,0	56,1 64
ХьажжІаш	36,8	39,7 108
Дуга	14,8	14,6 99
Дlатабобони культураш	17,7	10,2 58
ФІбергини шекара свекла	141,5	131,5 93
Гавараш	17,8	17,5 98
Ковртолаш	39,0	28,7 74
Бамыладараш	123,1	98,8 80
Сем	41,7	41,3 99
Комсаш	64,0	41,9 65

1971 шера дахяяхчуьл дуккаглА ялат дахяяхар соадка Ведаша, Наьсарен, Советски, Урус-Мартана районашкарча колхозашен соозашеи.

1973 шера бІаьстан дуьча фуна лаьхьІа республика боахамаша кийчъьа бІаьстан юо ялата культураш 11,6 эзар тонн я, из хуьл планагІа лаьхьІанох 80 процент. Фуьа лаьрхІа ковртолаш кийч а яь дІаоттаяьра план 49 процент мара кхоачашъяьш, дуккхача шерашка ГІаьмолъу, бамый, фу кийчъдара план 79 процент мара кхоачашъяьш.

Дика вІашІьехьалъка чакхдоаьхаш дІаэорчаш ю юкъоахама техникаве ремонт яра балхаш.

	зэар тонн	халкъа боахама кхоачашъяра процент	1972 шу 1971 шерача пайдехка проценташа
Ялат	109,5	75	77
Гавараш	11,3	75	97
Шекара свекла	126,1	70	92
Ковртолаш	4,2	83	145
Тхьакка	1,3	102	101
Бамыладараш	71,2	77	85
Культурнъ сом	30,3	83	113
Комсаш	39,8	38	64
Вахчени культураш	4,1	51	105

1973 шера цхьоалагІча январера га зашиеи долаш дола доахан хилар:

	Эзар	1973 шера 1-гІа январь 1972 шера 1-гІча январера пайдехка проценташа
Хьайбаш	153,8	106
Цу дакъе детта доахан	52,3	103
Къаьхьара	47,2	103
Жан гаьзарийн Говраш	555,8	97
Коа тІара оалхазараш	0,2	98
	1146,1	103

ДІалаьтача шера хиначуьл луххагІа, килар долаш, хьаьдхарч, коа тІара оалхазараш

Колхозашкен совхозашкен хьайбай продуктаи яхар хьаьхьоку дІаэорча ланнеша:

	1971 ш.	1973 ш.	1972 шу 1971 шерача пайдехка проценташа
Хьайбаш дийна долаш зэара зэар тонн	26,0	25,7	99
Шура зэар тонн	94,8	84,5	89
Тха — зэар центнер	25,6	22,6	88
Фуаш — миллион	53,1	56	95

ХІара хоаббча Іаттагара яьккхай 1896 килограмм шура, хІара яхкача котама тІехьара дьагулдаьл 141 фу, цхьаь устагІан тІера дахьхха 4,0 килограмм тха.

ДеттачУ дохзана продуктивноста хьоккхаши лахха де совхозашка: «Ассинский» — 3383 килограмм, «Родина» — 3381 килограмм, «Комсомольский» — 2881 килограмм.

ХІара яхкача котама тІехьара «Аргунский» совхозе хьагулдаьл 268 фу, «Грозиенский» совхозе— 162 фу.

Шелковски племовцеестовое юкъера лаьрхІача цхьаь устагІа-на тІера дахьхха тха 5,7 килограмм ангар,

1972 шера хьайбай продуктаи йоккъера халкъа боахама плаи кхоачашъяр хьаьхьоку дІаэорча даннеша:

	халкъа боахама план кхоачашъяра процент	1972 шера ешначуьнга пайдехка проценташа
Доахани коа тІара оалхазараши	31,2	92 100,3
Шура	72,7	85 89
Тха	40,3	111 95
Фуаш	58,0	97 100,5

Хьайбай продукташ паччахьалкхенга йоккъера план кхоачашъяьш Наурски, Ножай-Юрта, Советски, Шелковски районашкарча боахамаша. Доахани шурен йоккъера план кхоачашъяьш Ачхой-Мартана, Гудермески, Надтеречни, Наьсарен. ГІишлъа районой боахамаша, хІьта доахан, шура, фуаш, доххара план кхоачашъяьш. Грозиенски Сунженски районаша.

ТРАНСПОРТИ БУВЗАМИ

Къилбаседа - Кавказа машинашъка Грозиенски отделене халкъа боахама мухъаш «дІаоха лаьхьара 1972 шера план 100,7 процент кхоачашъяьш, мухъаш тІадоттара план 100,2 процент кхоачашъяьш, цу дакъе меххдахьта продуктаи чуйоттара план 100 процент кхоачашъяьш.

Отделене вІашагІа а елла дІаэахийтай 12 эзар беза мухь тІабола поезд, царна планал совгІа дІа-оха бизьбо 4,2 миллион тонн мух. АйхъагІа мухь тІаботтарах мукъаялийтар 3800 вагон.

Дийнахь буси къаьсараме оасарле лаьхьара задани локомотивно кхоачашъяьй 105,7 процент, вагонах пайда эзара план 101,7 процент кхоачашъяьй, участкоя сухела задани 108,6 процент кхоачашъяьй, локомотивана дийнахь буси нижь бара задану 100,6 процент кхоачашъяьй.

1972 шера автомобильни транспортана мухъаш дІа-оха дахара план 104,5 процент кхоачашйр, пассажирни дІа-оха бигара задани 109,6 процент кхоачашйр, 1971 шерача пайдехка дІа-оха бига пассажирашъ, дІа-ъьа йоха мухь 119,4 процент дукказа хиннеб.

Радиоточкаш дегІаэарча план 69,8 процент мара кхоачашъяьш. Кепайозуьу дІа-оха доаржара план 101,8 процент кхоачашъяьй.

КАПИТАЛЬНИ ГІИШЛОШЪЯР

Уьх дІалаьхча, 1972 шера духхха балхан даьд капитальни гІишлоп хьаьтеча, хьал а ях болх бе йолаялийтай цхьаьона промышленни культурно-бытовни объекташ: Знаменски чакхдоаккха завод, Грозиенски ашкбетона конструкцей заводера ашкбетона турбай полигон, Шелковски райкомбинатера дрожжевани - пресснои отгелеи, Урус-Мартана райпромкомбината швейни фабрика, Наурски механизируьвада производствения корпус.

Ерриге республика хьайийча паччахьалкхен капитални ваожежей план 90 процент мара кхоачашъяьш, ГІишлой-монтажни балхан дара план 89 процент мара кхоачашъяьш.

1972 шера дахяраш 2 процент дукказа эзар дІалаьхча шера ГІишлой-монтажни балхан.

1972 шера оттаяь хинна полдина салий план 99 процент кхоачашъяьй.

1972 шера подрядни организацеша цхоа низаца ГІишлой-монтажни балхан дара программа кхоачашъяр хьаьхьоку дІаэорча даннеша:

	1972 шера план кхоачашъяра процент	1972 шу 1971 шерача пайдехка проценташа
Республика подрядни организацеша ГІолла	101	109
Нохч-ГІалгІай ГІишлошъю управлени	89	101
«Грозиефтехимремстрой» трест	153	106
«Чечнигазстрой» трест	121	123
«Чечнигушводстрой» трест ГІишлошъю управлени	100,3	128
	101	105

КЪАХЬЕГАМХОЙ МАТЕРИАЛИЙН ХЬАЛ-ТОРОЙ

КУЛЬТУРИЙ БОАРАМИ ЛАКХБАР

Пятидетка шоллагІа шу белгала лилар къаьсараемой хьалторо лаххъяра КПСС XXIV съездо белгалъяьхьа мероприятеи дІаэо а кхоачашъяра.

Республика халкъа боахаме къаьсараи бола болхйой юкъера 2,1 процент дукказа хиннаб.

Профессионально - технически образоване училищаша шера кийчнир 9,8 эзар къона квалифицированний болхло, хІьта керда деша хьайбаб 10,5 эзар кагийналлн меххарийн.

Индивидуальни, бригадини, курсовой хьисапе деша а дешаш, предприятеша, учреждеиеша, организацеша, ашгтта колхозаша керда профессеи карарзяьй, квалификаци лаккъьай 62 эзар совгІача саго.

1972 шера цхьоалагІча сентябре деиз юкъараобразовательни школай, школий-интернаташ, профессионально - технически училищай, юкъера лаьхьІа йолча дешара заведеней болхой спаьцаюш должностни окладаш юкъера лаьхьІача 21 процент лаккъьар. Дешаа лаьа ца йоаша-ча берий учреждеиеи, берий цІеноЙй петпремяникийн педагогически болхлой должностни окладаш юкъера лаьрхІача 29 процент лаккъьар.

Лорийн, кхьча категорех болча мебелхлой должностни окладаша стеикаш лаккъьар.

Юкъера лаьрхІача бетта республикера боллой гІуларехьетен навьеи алаш 2,7 процент лаьх а луш из кхьаьар 115 сомага, общественни фондашкара кхы тІа тела хича а па лаьхьІача.

Лаьхбаьб ВУЗ-ей студенташтен техникумий дешархоштен телача стипендеи боярам. ВУЗ-ашка тела стипендеи юкъера лаьрхІача лаккдеиад 20 процент. Мальта техникумашкен юкъера лаьрхІа йолча дешара заведеннеши — 50 процент.

Цу мисеанера дуьхьара пятилетка шоллагІа процента мара гІулаяь дечь 20 эзар гарггарча болхлочоь луш дола алаяи лаккдеиад.

Бохача наьха юкъара аччаи доходаш пятилетка шоллагІча шера 5,8 процент лаккъьяьй.

Паччахьалкхенан кооператиини роднчии товарооборота боахам юкъера кхоачаш а тІехьа дІалаьрхІача 1972 шера 486,9 миллион сом хилар, цІаьш духхала пайдеча махкашка дилача 1971 шера хиннеча 7 процент дукказа хьажар яз.

Паччахьалкхенан кооператиини торговле роднчии товарооборота боахам юкъера кхоачаш а тІехьа дІалаьрхІача 100,6 процент кхоачашъяьй, цу дакъе паччахьалкхен торговле предприятеша 100,1 процент кхоачашъяьй, потребительски кооперацие 101 процент кхоачашъяьй.

Цуьл совгІа 1972 шера потребительски кооперацие организацеша мотт1игера рыикдина болча мебельхлой должностни окладаша стеикаш 4 миллион сома маьхх юртбоахамаш продуктаи.

Республика цхьаьболча торгующа организацеша розничии товарооборота планаш кхоачашъяр хьаьхьоку дІаэорча даннеша:

	1972 шера розничии товарооборота планаш (млн. сом)	план кхоачашъяра процент
Мотт1игера торгаш	188,9	100,4
Грозиенски горпищеторг	43,7	100,4
Грозиенски горпромторг	52,8	100,7
Грозиенски гастрономторг	26,8	104
Грозиенски универмаг	37,5	100,2
Гудермесски торг	8,5	102
Столовей, ресторанний, кафей трест	15,9	98
Грозиенъа машинаьхьа станцие ресторан	2,6	101
Гудермес машинаьхьа станцие ресторан	1,6	100,1
«ГІроснефть» объединене УРС	50,9	100,5
«Грозиефтехимзаводы» объединене ОРС	28,8	100,3
Къаьлбаседа-Кавказа машинаьхьа Грозиенски отделене ОРС	15,2	99,0
Хьун боахама управленеи ОРС	3,5	100,1
Мелиораци хьун боахамен ОРС	2,3	97
Аптекоуправлени	3,2	99,7
Совозпечать	4,7	102
Книготорг	2,5	97
Горплодоовощторг	8,3	112
Респотребсоюз	155,7	101

1971 шера дехкачуьл дуккаглА дежмар бахача нахага, дудхл, дукхпродукташ, барзкъаьш, радиотоваршп, электротоварашп, мебель, халкъа зэна кхыллола товараш.

Из ишгта дале а, бахача наха ма зэина бан телатен хьинчан-ногта ГІирс, боккъала долчен искусственни дъярс тканаш, холодильникаш, фарфорофаянсовни сервдьякхан пхьеГаш.

1972 шера мотт1игера промышленнеи предприятеша торговле дІадахьайтар 21,3 миллион сома маьхх халкъа зэна товараш, уж хуьл 1,1 миллион сом маьха е 6 процент дуккаглА 1971 шера хиначуьл.

1972 шера дІаэо а дегІаэар наха бытови гІуларехьетен Республика гІоллачу а юртанка а бахача наха дьа гІулаяь. 14 миллион сома маьха хилар, е 13 процент дуккаглА 1971 шера дечуьл, юртанка деш дола бытови гІуларехьетен 19 процент дуккаглА хилар. Жилищно - коммунальни бохзама Министерстеа, бытови гІуларехьетен деча Министерстеа, «Чечнигушнаво» объединене, дожгора промышленноста Управленеи, республика культурна ведомствай предприятеша тІехьоачашъяьй бахача наха бытови гІулаяьн дарга шера план. Грозиенски кога гІирс бе-ча фабрика — индивидуальни кога-гІирс тегара, турнама областной соавета, Республотребсоюз, хІм цхьаьболча ведомстваша.

1972 шера паччахьалкхен планагІа хьаьжжайна наха - бытови гІулаяьн дарга план: Грозиенски кога-гІирс бе-ча фабрика — индивидуальни кога-гІирс тегара, турнама областной соавета, Республотребсоюз, хІм цхьаьболча ведомстваша.

1972 шера паччахьалкхен планагІа хьаьжжайна наха-бытови гІулаяьнарга план: Грозиенски кога-гІирс бе-ча фабрика — индивидуальни кога-гІирс тегара, турнама областной соавета, Республотребсоюз, хІм цхьаьболча ведомстваша.

1972 шера паччахьалкхен планагІа хьаьжжайна наха-бытови гІулаяьнарга план: Грозиенски кога-гІирс бе-ча фабрика — индивидуальни кога-гІирс тегара, турнама областной соавета, Республотребсоюз, хІм цхьаьболча ведомстваша.

ІЙсларІча пятилетка шоллагІа чо шера дІаэо а чакхъьаьр эрахецо дегІаоалаларан бахача наха медицински гІулаяь дар тоадарах йола мероприятеи. ХІанз болх беш ба 2 эзар гонсІа дор, 6,5 эзар медпоезнан.

Медицински поезднаш ду бахача наха 78 болыпцо, 275 амбулаторен поликлиникаи, 278 фельдшерски акушерски пункташ, 87 женски консультацеша, цхьаьболча дарбан-профилактически учреждеиеша.

Дешаа лаьа ца йоаша-ча берий учреждеиеи, 2968 мотт1ига йола 4 школа, 3840 мотт1ига йола школаша цхьаьтІаьь помещеиеш. Республика гордежжарча а хорта-нарча а 12,2 эзар квартира чуйиллаЙ сетеии коачеи газ.

Из ишгта дале а наха чубаха цІеноши дешаа дала ца йоаша-ча берий учреждеиеи хьаьтара. 1972 шера план кхоачашъяьш, цу гІулаяьха цхьаьйца хинна дика-на ахчаи средстваш пайда па яьнан йисаЙ.

Товарооборот дикхъьлараш, бахача наха маьха ду гІулаяьнан дуккаглА хилараш, къаьсараемой боахара хьалаш тоадалара цхьана дІалаьхча шера бахача наха сберегательни кассашка Іодекса ахчаш дикка дегІаэаь. Шера уж дегІаяьккад 11,2 миллион сом.

Республика общеобразовательни школаш юкъера образоваи йолча школашка юкІаяь я.

1972 — 1973 дешара шу долалуьча хана занятеи дІаЙолийну 479 дайлаларча общеобразовательни школашца, цига дешаш вар 269 эзар дешархо.

Цуьл совгІа боаллохи юртанкарча кагийкоЙи школашка, вечерни общеобразовательни школашка дешаш ва 18 эзар болхло, гІулаяьрга саг, колхозхой.

Республика лаьхера, юкъера лаьрхІа болча деиза заведеннешка дешаш ба 27,1 эзар кагийналн меххарийн.

1972 — 1973 дешара шера общеобразовательни школай цхьаьлагІча- классаша (кийчон класеш ца лаьрхІча) хьаийбар 30 эзар бер. Лаьхерчу юкъера лаьрхІа йолчеи дешара заведеннешка хьаийбар 6800 саг. Уж дика дуккаглА цуьл пятилетка хьалхарча шера хьаийбеи.

Республика общеобразовательни школаша 1972 шера арахІабар йисса юкъера образозаи йола 10,1 эзар кагийкоЙи меххарийн. Лаьхерен юкъера лаьрхІа йолеи образоваи йола 5410 специалист кийчнир ВУЗ-аша, техникумаша.

Республика ВУЗ-аша, Іилмантохкамен кхычеи организацеша болх бан ба 2139 Іилмен болхлой, царех 27 Іилмай доктор, 390 Іилмай кандидатаи.

Республике болх беш а 397 массоин, 235 техническа-производственни Іилмен библиотеки, цига да 9 миллион книжкаш.

Къаьсараемоште гІулаяь деш а 346 киносеансовка. Республика городашкара, юртанкарча хІара дешаи хІара ди ешаи а телевизор, радиоприемник

Ленинграда яь блокада йохаяь 30 шу дизарга

КОЛЛЕКТИВЕ БАРТ ХИЛЧА

Керттерча усадьбера гаьив, гIомара арешатта юкъе улл Назурски районе Ленина цIерагIча колхоза Козловски яха хутор. Цига я колхоза массеех шурий фермех цаI. Хутора гонахьа ухьа ухьдарIа дола лаьттан гIомара йиденна хилар бахьан долаш во тIамоил цига лаьрхIа дIабийнеи эрийн бацIан. Цудухьа хьайбанта тоъам болаш хилар Козловски хутора гонахьара IаIашдаь доакъар.

Хьалхарча шераша ийсдича, доакъар IаIашдара аттагIа хилазар цу фермерча хьайбаг лаьрдарита дIадаха 1972 шу а. Из бахьан долаш духха халонаш хьийгар ферма болллуша хьайбаш кхаба, уж доакъарца IаIашде гIерташ. Хlаьта а 1971 шераца ийсдича хIара кхоабача IаттагIа ца 130 килограмм дуккагIа шура яьккхар ферма дояркаца дIадахача шера.

Цу тоъайа кьайле я, ферме берриге болллой тайп-тайнарча къамел бале а шолIга барт-цхьоагIо йолаш, къахьегара тIера болаш, шоай боьз дика бовзаш безаш хилар.

Дечтгай хьолча доахана тIахьожаш доIхIитина 19 доярка я, цархоь 12 комсомолка. Кадай, хьинаре къахьег кьонча доярканца.

Бохьхуча безамца дуни фермех дикагIбоьлча, социалистически яьш IаIашдаь доярках.

Царех цаI я кьона доярка Йолдова Раиса.

ДIадахача шера ихьше эгIара хьалха дахкардоаца доахана группа ешар Раисайна лелае. Уж духьхьаьгIа дахкаш долаздаь хIара IаттагIара шура яьккара шера шин а лаьна йоанаш — 1500 килограмм оттайир.

Доахана группа шийта хьаеча нача хьалхарча дийнаь дена, уж кхабара, цIендара, ара лелаздара лаьрхIа хиниг белгал а яьа, цу хинаша хьежка сахьт ха хьалха е тIехьа ца йоалийташ тIахьожаш доттабеш дIаболабир ший болх кьонча доярка. Хlаьта доахан дацка доладелча уж дестара дикагIа йолча приемашка хьежка дегта доладелар. Цхьа тIадам шура юхеюсарIоанаш беттар хIара етт.

Хьийга хьа зезьа довизар. Хlара кхоабача IаттагIара юкъера лаьрхIача 2600 килограмм шура а йоанкхаш хьалхара Раиса 1973 шера.

Дитъ шу хьалха ший йишийна Аинйна балха гера Раиса, шурий ферме. Йишийна цIьана Iомайир доярка балха хьайбеш, говзал. Хlанз шаккхе йиша ферме дикагIйола доярка я. Раиса санна къаьстегана тIера, даим ший говзал лаккъе тIерташ болх беш я Аня а.

1971 шу чакхдоалаш ферме эгIара кIезнигагIа шура луш долча доахана группа елар Раиса йишийна Терентьюк Аинйса лелае. Хьалха уж лелабаь хинчча доярка геттара во тIулаех дальар царна. Цудухьа планагIа йоагIаучул юкъера лаьрхIа 450 килограмм кIезнигагIа шура яьккхар цу группа хIара IаттагIара 1971 шера.

— Безам боьнцан хьайбаг аз уж доахан, бакъдар яьча, хьазцардгаш аьина духьала а яьнаяр, — йоаь Анес, — Цхьабакъа, йIалхардака тIех яхаш санна лаьтта бIеха, миска, гIийла уж бIаргадайча парех кхе а хийтта хьайбаг аз доахан. Цул тIехьа-гIа ма духьа йало хьайбаг аз царех! Цхьабакъа, дезие кIанаар. Зезьа довизар кьийга кхе. Сентябрь бетта хьоачайбир аз хIара кхоабача IаттагIара шура яьккара 1972 шера плаи. Хlаьта уж шера хIара кхоабача IаттагIара 2500 килограмм шура яьккха доза деанад Анес.

Цхьадацан йоаккхо ю ферме коллективна шоай образованна, болха гоазал дакъьара. Мисхала, доярка шолIга йоI Хазриева Тумина вай университете йиллагIча курсе деташ я. Хlаьта Терентьюк Аня юридическа институте деша яха кийгнуш я.

Кlиара цкъа политзанята чакхболаьхх ферме. Цига дуйена вай мехкан йIарагIа хинаца кердар ферма болллоша хозяйбу политинформаторий группа кхоабогIача доярканца, кулгалхоша. Хlаьта хIара бетта тIехьажа деношка ферма болллоша юкъе яьржача ахьа ятог а ен, доахан йеладара кердача опытах дуза, да производства юкъейоалагара наькъаш белгалдоаь.

«1972—1973 шиш. Ian замолаьх хьайбаг продукци йоаккхилген хьаьчIен аьсамлаьхкар духьа хьайбаг бохьаман болной Ерригсоюзан социалистически йоагIаучарах» бола КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС баь сонан бувшаш хинаца собране 1973 шера кердза социалистически дехкар тIайпар ферма кхъьегIахIоша. Массера, шура яккхаран из панчахьалкхенга йохьаран хьалхарча квартална план ятт ди хьадза хьоачайбе дош денад дар. Хlаьта шурийтоварни ферма коллективе хIинз санна дIахо'а кхъьеге цекю ю из цар хьоачаидергхилараех.

М. ХАМАТХАНОВ.

Дукха исторически денош дага-доагIа Ленинграда. Хlаьта царех цаI да — фашистан блокада йо-хаяь доа 1943 шера 18 январь.

ХьажIалтайбоахарга вай историе оагIоч. 1941 шу июнь: гитлеровски Германи яларца а дага доацаш, тIом хьоабараз хоам ца бешташ СССР-е. Фашистски рейхе ма когашта кIал — цIийк Iувдалу Европа. Дерриге а 9 ди мара дийзанаш Гитлера Парижи кхача. 5 дийнахьа хьалъецар Голландин, 15 дийнахьа — Бельги.

1941 шера 8 сентябре Ленинград да пеначька хьатIакхаьчача нацистски бIуно, блокада го бир цуг гонахьа, городи мехкаш йоазаш йоа-да ерригга коммуникацеш цох дIа а хоадвеш. Ленинград моцалца Iувдар моастагIаша. Цар цуппа чу-текгар 100 эзар автабонаш, 150 эзар снаряд. 641 эзар ленинградец моцалаш велар. Хlара кхоачагIа цIа тохлидир, хIара гIелагIдар — доагIадор.

Цьабакъда, из Iазап лайна Ленэар Ленинград. Из кот а яьлар.

1943 шера 18 январе советски бIуно бохабир блокада го, юхе-мотIаттабир городе мехкада бо-ла лаьтта гоIIара бувзам. Цу хана а чакхдаланза дар Ленинграда оборона 900 гурнала денош. Блокада бохьонца дIаяккара кхы а бIаргачча шера вера везар. Хlаьта хIанз, Дахьенна могар ленин-градцашта новкъосташ де, кхача, доагор, вахаран йIазза котало ик-кIарен хиланза дергдоаца дергнга хIама царна хьадетта.

Блокада эгIара хьалгIен Iаззанерган йолча этап чакхъьлар...

Дергнгача дунена кьонначана синкъера а хинна дIаттар Ленинграда гурпалера духьалъоттар. Цу легендарни деноех дувц, цар дерзашта лаьрхIа йолча уж материалаш.

ЛЕНИНГРАД ДУХЬАЛА А ЛАЬТТАР, КОТ А ЯЬЛАР!

И. И. ФЕДЮНИНСКИЙ,
Эскара инарал, Советски Союза Турпал

СССР духьала тIом болабара планаш оттаеш, Гитлерен цун командованен дикка моттиг къоастайора Ленинград хьалаца. Масала, уж тайпара йоахар Германе йорда тIарча тIема 1 гIатаба начальника 1941 шера 29 сентябре, № 1 — IA 1601/41 йолча директива тIа:

«Фюреро лаьрхIад город Петербург лаьттанца Iошьаьрье... ЛаьрхIа да города айхха го а бав, масе тайпара йоккхий топаш еттарцен бомбани Iочуетгарцен из лаьттанца Iошьаьрьелгар».

Дукха низани Iаззар гитлеровски командование. Ленинградски лостамах хьаттIайоагIаш эр «Север» яхача эскарий группа. Цунна южьедоагIар 16-гIен 18-гIен эскарин, 29 дивизи чуйоагIа йиьлларIа танкови группа. «Север» яхача группаца вIаши бувзам болаш эр «Центр» яхача эскарий-къьбонча фашистски группа часть. Цу ерригача группировкана чуйоагIар 42 дивизи, цу южье эр ворхI танковин яьх моторизованин, 13 эзар совIIа йоккха тонн миномета, 1600 гаргта танк, 1000 совIIа самолет, 725 эзар салтен эпсарш. Духьхьал немецки бIуна вIвшагIгехабар иззал тIема вид. Хlаьта Ленинградски фронте шиитта хьатIабоагIаш бар цар фински союзникаш а.

«Север» яхача эскара группа командующин вар, 1940 шера Франце Маженин яха цIа хеза ли-ни йоаеча кулгалдаь воли инарал-фельдмаршал фон Лееб.

Фон Лееб кийчуш вар коталон цIей ухьаза деалее. Нагахьа санна Ленинград хьэякхача — кхъметтел белгалдаьдар «Астория» яхача Ленинградски гостинице банкет оттаергIоча ди.

10 сентябре го бабча Ленинграде хьакъьчар, цу хана эскара инарал хинна, Лаьхьэхарча Гаанпокомандующее заместитель Г. К. Жуков керте вола военачальникий группа.

ТIемо ший басар дьадар бабчахозача города. IажагIа дийрза гIелаш Iолуйтача бешашкен скаерашкен гуш яр духха ха йсвацаш хьайийаза трашшешин зенитчикий тIема кийчон позишеш. Сигалара Iочу духьхьала а бомбан йийтташ городе.

Моастагlчуй бIу хьачубара эгIара кхерамегIа хинна, къьабаседа малхбузарчъа города хьатIа, вара лаьхха гуманш доца. — Пулковски лаккхленаш бахьан долаш. Массанс кхетадора, уж дIалабаца-ча керттера полишеш моастагIоча караюдилга. Тlакхха цун йиш хулар города штурм чакхъьккха. Доазуъ доацаш дар Советски Ленинграде дIабехха бале а.

Моцалца лаьтта гIоалара бувзам ца хиларо торо лашар бахархойн бIун эшача хIаманца Iалашбе, ет-таш йоккхий топаш а сигалара Iочуетташ бомбаш а яр.

Вермахтан Главнокомандование лаьрхIар Ленинграда блокада йоахара операци чакхъьккха. Сталинградски тIем тIа вай эскаро коталомаш болаш хиларо дуз-заделна. Дlахоа. Сийлаьа-бофаца тIема хьал хувцара чIоагIга лоархIаме дар из операци толамца чакхъьккхар. МоастагIо ший стратегически резервашна къьбехьи-ойгахьа хьатIаозарах, цунна ма-ханзар Къ1лбаседа - Малхбузехьа, Ленинграда юхье ший бIу чIоагIбе.

Операце лерхIар дар, ший фронта — Ленинградски Волховски цхьатарра тIом болабирца Ладожски Iама районера моастагIаш гIуттIурца, ара лелаздара лаьрхIа ханаш белгал а яьа, цу хинаша хьежка сахьт ха хьалха е тIехьа ца йоалийташ тIахьожаш доттабеш дIаболабир ший болх кьонча доярка. Хlаьта доахан дацка доладелча уж дестара дикагIа йолча приемашка хьежка дегта доладелар. Цхьа тIадам шура юхеюсарIоанаш беттар хIара етт.

Хьийга хьа зезьа довизар. Хlара кхоабача IаттагIара юкъера лаьрхIача 2600 килограмм шура а йоанкхаш хьалхара Раиса 1973 шера.

Дитъ шу хьалха ший йишийна Аинйна балха гера Раиса, шурий ферме. Йишийна цIьана Iомайир доярка балха хьайбеш, говзал. Хlанз шаккхе йиша ферме дикагIйола доярка я. Раиса санна къаьстегана тIера, даим ший говзал лаккъе тIерташ болх беш я Аня а.

1971 шу чакхдоалаш ферме эгIара кIезнигагIа шура луш долча доахана группа елар Раиса йишийна Терентьюк Аинйса лелае. Хьалха уж лелабаь хинчча доярка геттара во тIулаех дальар царна. Цудухьа планагIа йоагIаучул юкъера лаьрхIа 450 килограмм кIезнигагIа шура яьккхар цу группа хIара IаттагIара 1971 шера.

— Безам боьнцан хьайбаг аз уж доахан, бакъдар яьча, хьазцардгаш аьина духьала а яьнаяр, — йоаь Анес, — Цхьабакъа, йIалхардака тIех яхаш санна лаьтта бIеха, миска, гIийла уж бIаргадайча парех кхе а хийтта хьайбаг аз доахан. Цул тIехьа-гIа ма духьа йало хьайбаг аз царех! Цхьабакъа, дезие кIанаар. Зезьа довизар кьийга кхе. Сентябрь бетта хьоачайбир аз хIара кхоабача IаттагIара шура яьккхар 1972 шера плаи. Хlаьта уж шера хIара кхоабача IаттагIара 2500 килограмм шура яьккха доза деанад Анес.

Цхьадацан йоаккхо ю ферме коллективна шоай образованна, болха гоазал дакъьара. Мисхала, доярка шолIга йоI Хазриева Тумина вай университете йиллагIча курсе деташ я. Хlаьта Терентьюк Аня юридическа институте деша яха кийгнуш я.

Кlиара цкъа политзанята чакхболаьхх ферме. Цига дуйена вай мехкан йIарагIа хинаца кердар ферма болллоша хозяйбу политинформаторий группа кхоабогIача доярканца, кулгалхоша. Хlаьта хIара бетта тIехьажа деношка ферма болллоша юкъе яьржача ахьа ятог а ен, доахан йеладара кердача опытах дуза, да производства юкъейоалагара наькъаш белгалдоаь.

«1972—1973 шиш. Ian замолаьх хьайбаг продукци йоаккхилген хьаьчIен аьсамлаьхкар духьа хьайбаг бохьаман болной Ерригсоюзан социалистически йоагIаучарах» бола КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС баь сонан бувшаш хинаца собране 1973 шера кердза социалистически дехкар тIайпар ферма кхъьегIахIоша. Массера, шура яккхаран из панчахьалкхенга йохьаран хьалхарча квартална план ятт ди хьадза хьоачайбе дош денад дар. Хlаьта шурийтоварни ферма коллективе хIинз санна дIахо'а кхъьеге цекю ю из цар хьоачаидергхилараех.

М. ХАМАТХАНОВ.

Блокадни маькха чIегилг

Го баь латтача Ленинградски фронта бIупен бахача нахан кхача лоаттабара деташта йола ший уполномоченнела хьожавар оборона Панчахьалкхен Комитето торговле халаш комиссар Павлов Дмитрий Васильевич 1941 шера 8 сентябре. Блокада бирсен хьалеп ха яр Павлов Дмитре ухьаза яьккхар. Духьхьал из ха дагалаьца яздьь да цо «Ленинград хьоасане» яха книжка. Цу тIара отрывкаш я оаха кепатохараш.

1941 шера сентябрь чаххбоалаш гонна юкъе йисар Ленинград. Баха нахи бIуй мехха кхы-ча областаншка Iалашбелга йиш вошашка дальар. МоастагIча да ца доацаш бисар Ладожски Iама элхха цкъа готта хинна оаса мэра бацар. Из ниьк а моастагIчун гертIерсен аванаен бомбаш етташ бар.

6 сентябре саррахьа сагота телеграмма кхььар оборона Панчахьалкхен комитете. Цу тIа хоам бора, городе хача геттара кIезнига биса хиларах. Сихле дезаш дар мухь тIабола поезднаш дIагIолгIа.

Мехкана бувзам лоаттабе биса цхьа ниьк — Ладожски ла тIа гIолла — банар приставешнен тIадолхача наькъашшен кийчбаь, цул совIIа, тоъаш яцар баржаш, буксираш. Духьх мухь дIа-хьа кхаьа ишиш бола хин ниьк тоаб-бе ха езар. Еттача йоккхийча топаша а дар пхорчий алах ювлача цIераша а хIара сахьата кхерам тувсар, ишта а хийта ца бисача ахачан кхоачаи кIезнигбора.

2 сентябре день болллоша 600, гIулакхгерча наха 400, ижди-венцаштен бераштен 300 грамм маьк яла болабелар дийнахьа. Маькха паек кIезнигъьчуул тIехьа-гIа духа хьоар яцар — денбус 9 эзар тонн совIIа. — денбус 2 эзар тонн совIIа. Цу ниьк а моастагIчун гертIерсен аванаен бомбаш етташ бар.

6 сентябре саррахьа сагота телеграмма кхььар оборона Панчахьалкхен комитете. Цу тIа хоам бора, городе хача геттара кIезнига биса хиларах. Сихле дезаш дар мухь тIабола поезднаш дIагIолгIа.

Мехкана бувзам лоаттабе биса цхьа ниьк — Ладожски ла тIа гIолла — банар приставешнен тIадолхача наькъашшен кийчбаь, цул совIIа, тоъаш яцар баржаш, буксираш. Духьх мухь дIа-хьа кхаьа ишиш бола хин ниьк тоаб-бе ха езар. Еттача йоккхийча топаша а дар пхорчий алах ювлача цIераша а хIара сахьата кхерам тувсар, ишта а хийта ца бисача ахачан кхоачаи кIезнигбора.

2 сентябре день болллоша 600, гIулакхгерча наха 400, ижди-венцаштен бераштен 300 грамм маьк яла болабелар дийнахьа. Маькха паек кIезнигъьчуул тIехьа-гIа духа хьоар яцар — денбус 9 эзар тонн совIIа. — денбус 2 эзар тонн совIIа. Цу ниьк а моастагIчун гертIерсен аванаен бомбаш етташ бар.

Сентябре моастагIчун яннане Осиповна Ольга моттиг хьохе Ладожски Iама хи бухе дахийтар ялат тIадола массеех баржа. Октябре Балтийски флота воолланзи командица хьалдахьар баржаш. Хи чу духха ха яккхарах зIяргаш техадар ялата, кхыча хьалашка хилча духьхьал доаханна дуаде мара йиш яцар на, хIаьта цу хана яазаш доза ялат болхача маьк дар. Докъа а дь, ахьха а ахьа, дикача хьоарах дIа а яйдеш пайда йIар цох.

20 декабраца цхьа эирхат ца дусаш дIадалар маькха хьоар, тIакхха рожа хьоарах тохаш йола хIама хунда йийзар. Цу дийнахь денз йотташ йола маьк уж тIаьнара йоаг: рожа хьоар — 63 процент, кIомала жимс — 4, тохараш — 4, кенах дьакхха хьоар — 8, соени дар — 4, солодова — 12, зарделача халатах дьакхха хьоар — 5 процент.

Блокада дIабалоаелча денз 1941 шера декабрь чакхбалларца йола ча хана лехаи, ахьхаи, йиан йола маькха суррогаташ 18 эзар тонн-нал духхатIа яр, цу южье дагIаш солодони, маькха, кена хьоарн хьажкIий жувяр. Цу халлча хана маькха суррогаташа торо халлийтар 25 дийнахьа совIIа баха на-хи бIун кхачанна Iалашбе.

Октябрь болаллун гороскопо-мо соцам тIайпар, браковании горваш дулха дIаяла боахама организацеши бIун доакъоаш деха-рийбIа бешш. Сорок дуух. дохха а лодкар, пох марш а бора.

1941 шера ноябрь бекъабелча дена 1942 шера январь чакхбалларца йола ха блокада эгIара халлагIара ха яр, Ладоге Iан ниьк болларга сатувсаюш цух тийнан бар нах.

Ладожски Iама 65 километр яр Шлиссельбургера — немцашкен Карельски перешейкерча финнашкен юкъе хиннар. Цу хин оасах пайда йIар гонна юкъе бисараш-ца Ленинград Iалашъара гIулакха.

Блокада 107 дийнахьа (25 декабрга) ден-бус хьоккхадеча хьоара боарам диазза совIIа йIезнигбар. Дистрофия яхача лазарехи цеалахи 11085 саг велар ноябре. Декабре дистрофия яхача лазарех вепнар 52881 саг яр. Хьалха дIабахача бетта байнарех цхеза дукхагIа хIана баь ашна бар уж. Кхы а дукхагIа бар Iоажжа гарга гIерта тайп-тайпара ханаш йола нах. Январеи февралеи бетташка эгIара дукхагIа цу 60 дийнахьа 1991187 сар велар.

Блокада хана моалаех велар 641 эзар сар. Цу южье багIаьар тIом тIеи госпиталашкен байна бIухойн, хIаьта ишитта моастагIчун бомбеехи снарядехи байна граждански, дарех дукхагIбараш Мехкана лаьтта гIоалара бувзам ца хиларо торо лашар бахархойн бIун эшача хIаманца Iалашбе, ет-таш йоккхий топаш а сигалара Iочуетташ бомбаш а яр.

Вермахтан Главнокомандование лаьрхIар Ленинграда блокада йоахара операци чакхъьккха. Сталинградски тIем тIа вай эскаро коталомаш болаш хиларо дуз-заделна. Дlахоа. Сийлаьа-бофаца тIема хьал хувцара чIоагIга лоархIаме дар из операци толамца чакхъьккхар. МоастагIчо ший стратегически резервашна къьбехьи-ойгахьа хьатIаозарах, цунна ма-ханзар Къ1лбаседа - Малхбузехьа, Ленинграда юхье ший бIу чIоагIбе.

Операце лерхIар дар, ший фронта — Ленинградски Волховски цхьатарра тIом болабирца Ладожски Iама районера моастагIаш гIуттIурца, ара лелаздара лаьрхIа ханаш белгал а яьа, цу хинаша хьежка сахьт ха хьалха е тIехьа ца йоалийташ тIахьожаш доттабеш дIаболабир ший болх кьонча доярка. Хlаьта доахан дацка доладелча уж дестара дикагIа йолча приемашка хьежка дегта доладелар. Цхьа тIадам шура юхеюсарIоанаш беттар хIара етт.

Хьийга хьа зезьа довизар. Хlара кхоабача IаттагIара юкъера лаьрхIача 2600 килограмм шура а йоанкхаш хьалхара Раиса 1973 шера.

Дитъ шу хьалха ший йишийна Аинйна балха гера Раиса, шурий ферме. Йишийна цIьана Iомайир доярка балха хьайбеш, говзал. Хlанз шаккхе йиша ферме дикагIйола доярка я. Раиса санна къаьстегана тIера, даим ший говзал лаккъе тIерташ болх беш я Аня а.

1971 шу чакхдоалаш ферме эгIара кIезнигагIа шура луш долча доахана группа елар Раиса йишийна Терентьюк Аинйса лелае. Хьалха уж лелабаь хинчча доярка геттара во тIулаех дальар царна. Цудухьа планагIа йоагIаучул юкъера лаьрхIа 450 килограмм кIезнигагIа шура яьккхар цу группа хIара IаттагIара 1971 шера.

— Безам боьнцан хьайбаг аз уж доахан, бакъдар яьча, хьазцардгаш аьина духьала а яьнаяр, — йоаь Анес, — Цхьабакъа, йIалхардака тIех яхаш санна лаьтта бIеха, миска, гIийла уж бIаргадайча парех кхе а хийтта хьайбаг аз доахан. Цул тIехьа-гIа ма духьа йало хьайбаг аз царех! Цхьабакъа, дезие кIанаар. Зезьа довизар кьийга кхе. Сентябрь бетта хьоачайбир аз хIара кхоабача IаттагIара шура яьккхар 1972 шера плаи. Хlаьта уж шера хIара кхоабача IаттагIара 2500 килограмм шура яьккха доза деанад Анес.

Цхьадацан йоаккхо ю ферме коллективна шоай образованна, болха гоазал дакъьара. Мисхала, доярка шолIга йоI Хазриева Тумина вай университете йиллагIча курсе деташ я. Хlаьта Терентьюк Аня юридическа институте деша яха кийгнуш я.

Кlиара цкъа политзанята чакхболаьхх ферме. Цига дуйена вай мехкан йIарагIа хинаца кердар ферма болллоша хозяйбу политинформаторий группа кхоабогIача доярканца, кулгалхоша. Хlаьта хIара бетта тIехьажа деношка ферма болллоша юкъе яьржача ахьа ятог а ен, доахан йеладара кердача опытах дуза, да производства юкъейоалагара наькъаш белгалдоаь.

«1972—1973 шиш. Ian замолаьх хьайбаг продукци йоаккхилген хьаьчIен аьсамлаьхкар духьа хьайбаг бохьаман болной Ерригсоюзан социалистически йоагIаучарах» бола КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС баь сонан бувшаш хинаца собране 1973 шера кердза социалистически дехкар тIайпар ферма кхъьегIахIоша. Массера, шура яккхаран из панчахьалкхенга йохьаран хьалхарча квартална план ятт ди хьадза хьоачайбе дош денад дар. Хlаьта шурийтоварни ферма коллективе хIинз санна дIахо'а кхъьеге цекю ю из цар хьоачаидергхилараех.

М. ХАМАТХАНОВ.

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕНАРЧА СОВЕТА МАССАЗАРЧА КОМИССЕШКА

15 январе 1973 шера Нохч-Гlалгlай АССР Iалам йорадара йолча массазарчаша тIайпар лорадара Ерригроесийски общественна Нохч - Гlалгlай республикански Совета президиумаца цхьана заседанен жи. Комиссе лаьдийлар Гlишдай материалий промышленность производственни объединенне начальника А. А. Муртаевен карьероуправленне начальника Ш. Э. Дахкилгоевен пайда нийбаь-ча лаьттанна рекоистругки эра бе-ча балхах яьча докладашка, хIаьта ишитта Iалам йорадара республикански общества Iилманан-техницески совета председателна А. А. Ваксмана содокладага.

Комиссе белгалдьаьккхар, партен правительствен Iалам йорадара Iалаьмаре бокхха йоахIанаш беш хилар. ССОР Лакхенарчара Совета IV сессе лъьрхIа йийнад дош.

Цьабакъда лаххе белгалъьчуна республика недостаткаш доагIгIача тайпара къовсам лоаттабар Iалам йорадара законодательство цхоачашкара. Укх тIехьхьара уж шера рудни бонца оахкалаш цхьаккара ду видоставшта 407,1 гектар лаьтта къоастадьдар, царех хIанзе пайда ийна бахьнадаре а

къьбегана тIера, даим ший говзал лаккъе тIерташ болх беш я Аня а.

1971 шу чакхдоалаш ферме эгIара кIезнигагIа шура луш долча доахана группа елар Раиса йишийна Терентьюк Аинйса лелае. Хьалха уж лелабаь хинчча доярка геттара во тIулаех дальар царна. Цудухьа планагIа йоагIаучул юкъера лаьрхIа 450 килограмм кIезнигагIа шура яьккхар цу группа хIара IаттагIара 1971 шера.

— Безам боьнцан хьайбаг аз уж доахан, бакъдар яьча, хьазцардгаш аьина духьала а яьнаяр, — йоаь Анес, — Цхьабакъа, йIалхардака тIех яхаш санна лаьтта бIеха, миска, гIийла уж бIаргадайча парех кхе а хийтта хьайбаг аз доахан. Цул тIехьа-гIа ма духьа йало хьайбаг аз царех! Цхьабакъа, дезие кIанаар. Зезьа довизар кьийга кхе. Сентябрь бетта хьоачайбир аз хIара кхоабача IаттагIара шура яьккхар 1972 шера плаи. Хlаьта уж шера хIара кхоабача IаттагIара 2500 килограмм шура яьккха доза деанад Анес.

Цхьадацан йоаккхо ю ферме коллективна шоай образованна, болха гоазал дакъьара. Мисхала, доярка шолIга йоI Хазриева Тумина вай университете йиллагIча курсе деташ я. Хlаьта Терентьюк Аня юридическа институте деша яха кийгнуш я.

Кlиара цкъа политзанята чакхболаьхх ферме. Цига дуйена вай мехкан йIарагIа хинаца кердар ферма болллоша хозяйбу политинформаторий группа кхоабогIача доярканца, кулгалхоша. Хlаьта хIара бетта тIехьажа деношка ферма болллоша юкъе яьржача ахьа ятог а ен, доахан йеладара кердача опытах дуза, да производства юкъейоалагара наькъаш белгалдоаь.

«1972—1973 шиш. Ian замолаьх хьайбаг продукци йоаккхилген хьаьчIен аьсамлаьхкар духьа хьайбаг бохьаман болной Ерригсоюзан социалистически йоагIаучарах» бола КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС баь сонан бувшаш хинаца собране 1973 шера кердза социалистически дехкар тIайпар ферма кхъьегIахIоша. Массера, шура яккхаран из панчахьалкхенга йохьаран хьалхарча квартална план ятт ди хьадза хьоачайбе дош денад дар. Хlаьта шурийтоварни ферма коллективе хIинз санна дIахо'а кхъьеге цекю ю из цар хьоачаидергхилараех.

М. ХАМАТХАНОВ.

СОЦИАЛИЗМА МЕХКАШКА

МАРКСИСТСКО-ЛЕНИНСКИ ТЕОРИ ДЕГIАЙОАЛАЕЧА КАРАГIДАЬНА ДОККХА ХIАМА

УЛАН-БАТОР. МНРП ЦК-ан МНР правительствен органа «Унэмэ» яхча газето кепатехьа «Ленински наькъашца» яхача КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежневе къамьалийн статьяйн терагIонника исследатIча книжкина йола рецензи. 1970 — 1972 шерашка хинна Л. И. Брежнева къамьлаш статьашан юкъедеачча цу книжке, яздуу «Унэмэ», къьбега а яхетеш а тешаал ду Ленина сийлахь-йоккхача карте — КПСС декхкийча а теоретически масса оагIорахьара а гIулакхгаша. Марксистско - ленинско - йилма ганза боккхача маьхен лоархIа-мен да ма.

Сборника тIа, белгалдоаних газето, юкъерта дахьлаа марксистско-ленински теоре таханарча денна дола дукхха а дешаш, къьбета, социалистически демократи дIаго дегIайоалаера, общества вахара болллой классе доалдара лоархIам, коммунистически гIишло хьалъеча яйлуу бола партеле лоархIам, дунен социалистически система башталонна а закономерносташ а, машара тIехьа лоаттабеча къовсама, кьи дукхха дешаш.

ХЬАЛХАРА АТОМНИ ХЬАЛЪЕЧА

СОФИЯ. Козлодуй яха дунийхен

СЛОВАКЕ МЕТАЛЛУРГИЧЕСКИ ГИГАНТ

БРАТИСЛАВА. Кошицерча Малгболанен - Словацки металлургически комбината араахьера продукце мах 800 миллион кронага кIоачаш лаклургба ухь шера.

Советски Союза техничеси новкъостагIа хьалъа яр предприяти Словака эгIара а бохкхагIен ЧССР йоккхагIчарехи а. Уж шера, чехословацки пхеллера тIехьа-гIа тIом — софийски московски инженераша творчески цхьаь-на къьбегарах хьахиннер. АЭС-е, хIаране мах 440 меговатт болаш, кхы шн. реактор оттаеш лаьрхIа я керда проект. 1976 шера «Козлодуй-2» яхача электроэнергге хьалхара киловатт-сахьаташ лургде мехка хьалъа боахамб.

Тахьенеть а оттадьа иш кхы 1000 мегаватгара кIоачаш тIехьажа атомни электростанци дIахо шера-ьера дош. Цу тайпара 1980 шера Козлодуйски АЭС-е 18-7 млрд. киловатт-сахьат — 1970 шера мехкарча ерригача электростанцеша миссеев—электроэнергии лургья.

ЗАВОДИЙ ЗАВОДАШ ВАРДАШ

БУХАРЕСТ. 111 эзар керда квартире Iалъьарча в 1973 шера Румыне. Цу южъа духхьал Бухарести керда фусаммика баха кошкарга 23 эзар дезал.

Мехна эгIара хьалха къьлде Iолладерда 17 этаж йолу пах чубара цIеноша. Хьалъа а йина керда къарталашка пах баха хошаш-ке болх бе йоллалургье торгови центрош, бакача кIоачаш ду комбината дергда 7,4 миллиард кронга маьха болат, чоп, прокат, металлургически кхыйола продукци.

Дlадахача шера арахоца продукци 10 процент лакхIийр Кошицки комбината, цул шера 13 процент дегIайоалагIарга производство. Духьхьала болат 2,8 миллион соагIа лоаладергда ухзаза.

ЧССР йоалъор торговли дегIайоалеча а дийна дакъа лоаш Кошицки комбината. Цо эрахецча продукце пех дельках ши дакъа, дунен тIехIоча образецаш эсалагIа доацаш, экспорте дола. Ухх шера комбината изделей экспорт дикка вахлургья, цунца социалистически мехкашка йодар — 20 процент, цун мьсаца ьлча — 2,4 миллиард кронал тIех.

КЕРДА ФУСАММАШ.

БУХАРЕСТ. 111 эзар керда квартире Iалъьарча в 1973 шера Румыне. Цу южъа духхьал Бухарести керда фусаммика баха кошкарга 23 эзар дезал.

Мехна эгIара хьалха къьлде Iолладерда 17 этаж йолу пах чубара цIеноша. Хьалъа а йина керда къарталашка пах баха кошкарга 23 эзар дезал.

«Заводий заводаш» йина цIи йолаеш ухьаза цу тайпара бьеб. «Заводий заводаш» йина цIи йолаеш ухьаза цу тайпара бьеб. «Заводий заводаш» йина цIи йолаеш ухьаза цу тайпара бьеб. «Заводий заводаш» йина цIи йолаеш ухьаза цу тайпара бьеб.

ЗАВОДИЙ ЗАВОДАШ ВАРДАШ

ВАРШАВА. Рзешовщина (Ярошлавски воеводство) машкабтинни изделей оборудованна болг мишта бу хьожаш а тохаам бьеб. «Заводий заводаш» йина цIи йолаеш ухьаза цу тайпара бьеб. «Заводий заводаш» йина цIи йолаеш ухьаза цу тайпара бьеб. «Заводий заводаш» йина цIи йолаеш ухьаза цу тайпара бьеб.

Дlахо хьалхарча шера 1973 шера 1 январе 1973 шера Польше Народни Республике 1 эзар 100 километр ширатан автомобильни дорожкаш йоккхагIчарехи а. Уж шера, чехословацки пхеллера тIехьа-гIа тIом — софийски московски инженераша творчески цхьаь-на къьбегарах хьахиннер. АЭС-е, хIаране мах 440 меговатт болаш, кхы шн. реактор оттаеш лаьрхIа я керда проект. 1976 шера «Козлодуй-2» яхача электроэнергге хьалхара киловатт-сахьат лургде мехка хьалъа боахамб.

Тахьенеть а оттадьа иш кхы 1000 мегаватгара кIоачаш тIехьажа атомни электростанци дIахо шера-ьера дош. Цу тайпара 1980 шера Козлодуйски АЭС-е 18-7 млрд. киловатт-сахьат — 1970 шера мехкарча ерригача электростанцеша миссеев—электроэнергии лургья.

ТЕШШАМЕРЧА ТЕМПАШЦА ГАВАНА. ТАСС корр. В. ФЕСЕНКОС хоам бу: 1972 шера 140 эзар тонн — планаш заделеп дикка тIех — креветкен лангуста яха чIыьарий дальад кубинский чIыьарий лупцарах. Чlыьарий духгарла дахаро торо хилийтар баха нах чIыьарашца Iалашбелга тоадеи экспортни поставкаш дика царех. Форда мьхарча продуктай экспортах Кубана хьалтIадоагIа валюта 26 миллион песо хилар.

Дика къьхийтар дIадахача шера чIыьарий чакхдоагIча промышленноста болллоша а. Цуьа бахьан доацаш дацар 1972 шера новбрь бетта Париже хиначча изучан товарий рынкаш хIотташ юкъерча выставке цар продукци дика тIехьарах премеи хьожкальга а.

Кердача шера лоаттара социалистически дехкараш тIайдеш бе кубинский чIыьарий лупцарах. Цар къьхаган толаме дIаглорпхилара тешаа да чIыьарий лупцара хьаман флот дегIайоалаераи кемаш тешаа дIаболабир Iешша комапартен правительствен хадданза йоакхо еш хилар. Дlадахача шера кемаш верфей стапелаш тIара форда ух тийнад юкъера а кегIа-дола а 82 чIыьарий лупца кема.

ХИЧХОНА БОЛЛЛОША ДIАДОЛАДАЬР

ПХЕНЬЯН. Арахеца промышленни продукци дукхагIа хиначIа, вина, Корея Къьхаган парте дъь кхайкарал къьа а лоацаш, Хичхона ставеостроительна мехда бокхчача лоарIаме инициатива дIайолаьй — цар дош денинад ухх шера плаи — (из сахьанга 35 процент лаьтта) 1973 шера 1 октябрь гIаотташ кхоачаиъе а шу чакхдалелеха 20 процент тIехьхьа-чаиъе а яьнна. Хичхончана социалистически яьхь бийхаь а мехка заводийн предприятийн болллой а гIулакхгера нах а.

Иишта цар лаьрхIад технически новаторстваш тIехьара къьсам болабе а, уж шера 7,700 рационализаторски предложени бина юкъейоалаеш а, станочний ассортимент дика шерьъи цар дикал лаьтъеш.

Хичхонски боллллоша дIадолаьр КНДР къьхьагамхошка къьбалдаь къьлъеш, къьхьегара керда толамаш дахара тIехь цодог ура а уьттагу цар.

(ТАСС).

«СЕРДАЛО»
3-гIа сент

КХАЛНАХА ЛЕЛАЮ МЕХАНИЗМАШ

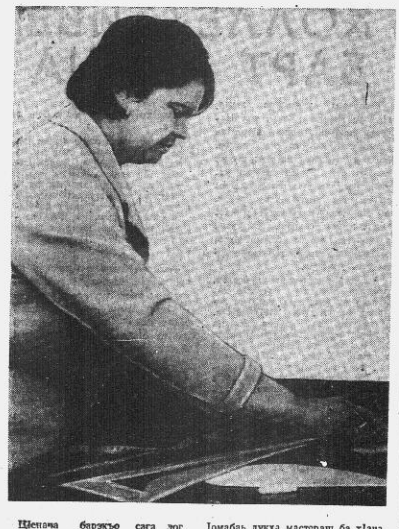

Шеначу барзкъо сага дог г1оздоохах. Иштта наьха дезаш г1оздоох Сулженски ательe барзкъан тегача мастераша. Царех къаьнаг1ачех ца1 я Высочинская Мария Степановна. 1955 шера денз барзкъа тегара гонзал лаккъех хьайоаг1а из.

Цу хана Мария Степановнас Iомабаь дукха мастераш ба хIанз Серноводск, Карабулаке, Сунженски ательe фиалеле болх беш.

Ер кхо шу да барзкъа доакхаш Мария Степановнас болх бу. Гонза доаккх цо барзкъа.

СУРТА ТIА: Высочинская Мария Степановна барзкъа доакхаш йоал.

Т. АРЧАКОВА сурт.

Юрта боазаме квалифицированни кхъьегача г1улаккаш кхалнах юкъеозара г1улаккаш деш КПСС Гроженски райкома, юрта боазама производственни управление, колхозийн совхозийн кулгалхота, юхьханцарча партийни организацеша дукха болх бу.

Райене химанна кхалнахьа-механизаторий слете дийлар кхалнах юкъеозарах дола доарХIамера дешаш. Слетр дакъа лоаиаш хинна параша районна берригача кхалнахата кхайкарг дир юрта сий дола механизатора профессен кхаерзес, ашена.

Цуг тIехьаг1а массеех шу даьнад.

Лоаца аьлча «Кхалнах—трактораш тIа» яха тIаьхьехам юртарча кхалнаьха дегашна бинар. Районе колхозашкарах совхозашкареи кхалнаьха книжкаш бе-лакар. Дерриге низани тIадахийтар тракториста, комбайнера, шофера, токара, сварщика профессеи кхаерзеза.

Тешшаме ала йиш я, тахан цу хъаьхьеха районе кIезига хIама карагIдьяина ца хилар. Шовзткъа Сергеевски кхалнаг механизаторала болх бе боккъо йолаш я.

Шоай болх дика боазап, йоккха опыт йола дукхха хана денз кхъьегача толамаш доахаш шиа хIама, орденаш эцлеча Максудова Зинийара, Дудуркаева Камагагара хьоккам йийеш дика специалисташ хинна къьегаран бе № 2 йолча бIаьдаарийн шурий совхоза трактористкаш Кубанова Малисат, Умарова Назират, «Загорский» совхозера Атаев Макка, Цорех хIаранне 120—130 процент кхоачаттаро динахьера задам, хIьита № 2 йолча бIаьдаарийшурий совхоза механизатораша доагори машинашта хьекха даьттен кхоара тIехьа шерра къовсам боаржабаь цхьан трактора лаьрхIа 600—1000 килограмм доагор кхоьалъд цхьан сезонаг1а. Из кхоначу механизаторий бокхка толам ба.

Цу совхозе кIезига баш механизатораш болаш кхалнах. Шиг балхах дика лоарХIаеш хьайоаг1а экскаваторщица Умарова Хайрат. Чоалхзен халеп оатхалаш ешт токарни станокашта дика доал деш къьхьегаш ба токараш Санеева Гайшет, Макашева Яха. Шоаш хьаьо оатхалаш тIехлика ешт къьхьегама овсарле лакха лоаттаяр тIе болх бе.

Иштта механизмаш тIа болх бергболун кхалнах кхы а дукхха-г1а Iомабара хадданза болх бу совхозна директен парткомон. Курсашка хьекхар ба совхоза керттера специалисташ ни. Зибов, Яковишин, трактории кхай бригалай бригадираш, цIи хеза механизатораш.

Иштта механизмаш тIа болх бергболун кхалнах кхы а дукхха-г1а Iомабара хадданза болх бу совхоза директен парткомон. Курсашка хьекхар ба совхоза керттера специалисташ ни. Зибов, Яковишин, трактории кхай бригалай бригадираш, цIи хеза механизатораш.

Дукха а езаш цIи йоаяхх «Советская Россия» колхозе механизатора Арсанигириева Тамара. Динбера ваша йола из эгара хьалха дIаьпъалар курсашка. Цуг совгIа дукха къьхьегаш ер ю кхыбола вайнаьха кхалнах курсашка юкъеозаш. Цу мугIарерча юрта къьхьегамхочо курсаш яьхатуу яьрхIалг1а атта вахар юргалонаг1а дахайтар цIий новкъосташка, цхьабакъда, тешабеш оалар:

— Шо дийша, къона да, оаш ца лелайча хIама лелаергаш трактораш, автомобилаш, комбайнаш! Хьадувла, дIагойтаргда вай «малIана наьха» специальносташ роаш карарезаре могаш долга...

Арсанигириевас лег тIара дьча кхъмалъо новкъостий легаш ура-гIоаттадир. Ерриге уйла тIаьхийта механизатора профессен Iомае тIабибгзар кхалнах.

Белгалде деза, курсий занятеша совхоза паркома халдаза тIаьхьокам лоаттабаь хилар. Иштта боккха терками тIабохийтар администратора а. Цудухьа курсашкара занятеш чакхъьянначул тIехьаг1а экзаменационни комиссе цар дика хоошл хоалам болашн жоп телерах дика маг бир. Пхийтта кхалнаг1а юрта механизаторий удостоверенеи делар.

Юрта боахама производства кхаерзеза дола деш ба районе дукхха кхалнах. «Атагинский» совхозе витаминни хьоар дечта АВМ-0,4 яхача чоалхзнерча агрегата доал деш и Кантаева Роза. Цхьоалг1ача маьг1ера колхоза ялат цIенгеча ЗАВ - 20 яхача установкана Iутал ду Элимхонова Айнас, Анигина Марина. Иштта хьаьо оатхалаш тIехлика ешт къьхьегама овсарле лакха лоаттаяр тIе болх бе.

Мехкарех механизаторски кадраш кийчьеш боахамашта новкъостал ду Гикаловски, Первомайски, Старосуженски, Петропавловски совхозера механизатора профессена мехкарий уйла тIаерзаяра.

ТIехьхьарча кхаь шера Петропавловски школе 57 йола 3-ча класса юрта механизатореи трактористех удостоверенеи делар. Царех цаI комсомолка Федотова Лида къона ахархой Ерригсоюзни конкурсе дакъа лоаиаш хилар, вогIлагIа мотттег боаккъаш. Вай дешархочун ю хьоккам бан из.

Ленина цIеран1ча колхозе 26 бIоI я машинашта доахан деттара керда профессен карарезаеш. Царех боахама говза специалисташ хургба.

Цу опытах пайда а эцаш колхозийн совхозийн администрацие, партийни организацеша де мел дезар де деза механизаторий мугIарашта дукхаза кхалнах кхъьезоазра.

Цу лоарХIамеча проблемаех дийлар дукхха ха доаццаш хинна-на Нохч - ГIалгIайчен юрта боахаме хьалха латтарий совещане. Доклад еш цу деша бокхха тергам тIабахийтар КПСС Нохч - ГIалгIай обкома хьалхарча секретара С. С. Апрятинна.

Цо белгалдир, ялат кхедарий кхъьегача механизаторий керттера г1улаккхилар. Цудухьа «Юрта боахама механизаторий кадраш кхевра» болча КПСС Шелан СССР Министрий Советен соцаи тIа партийни организацеий юртбоахама органий кулгалхой, теркам тIаззаб къьсстта ххалнахаза механизаторий профессен тергоранйтара цара да дешараи болх барзи эпшеи доаца хьалаш лоаттадара.

Л. РУДСКИЙ.

«СПОРТЛОТО» ЕЗАРАШТА

«Спортлото» керттера Управленне хозм бакъ ухх шера 10-гIеа январе Орш городе хиннача хьалхара тIража хьажий боарамах.

Спорта йах тайна цхьанненга а хайнадин пийса малIагIаш да. Пхи тайна малагIаш да хайнарша 3980 сом кхаж бенаб, диъ тайна хайнарша — 59 сом, кхо тайна — кхо сом.

«Спортлото» Къилбасела-Кавказски управленне гIолла 2086 кхаж бенаб, цхьабакъда уж кхы а дукхагIа хьаа мегар «Спортлото» лоазраара карточкаш тIа йоазош деш гIалаташ дьаделаре.

Тираж хилале обработка еш гучадьяьнад 3 эзар карточка бIаг1 а машинашта доахан деттара керда профессен карарезаеш. Царех боахама говза специалисташ хургба.

Цу опытах пайда а эцаш колхозийн совхозийн администрацие, партийни организацеша де мел дезар де деза механизаторий мугIарашта дукхаза кхалнах кхъьезоазра.

Цу лоарХIамеча проблемаех дийлар дукхха ха доаццаш хинна-на Нохч - ГIалгIайчен юрта боахаме хьалха латтарий совещане. Доклад еш цу деша бокхха тергам тIабахийтар КПСС Нохч - ГIалгIай обкома хьалхарча секретара С. С. Апрятинна.

Цо белгалдир, ялат кхедарий кхъьегача механизаторий керттера г1улаккхилар. Цудухьа «Юрта боахама механизаторий кадраш кхевра» болча КПСС Шелан СССР Министрий Советен соцаи тIа партийни организацеий юртбоахама органий кулгалхой, теркам тIаззаб къьсстта ххалнахаза механизаторий профессен тергоранйтара цара да лесшара доаг бабаь эпшеи доаца хьалаш лоаттадара.

Тешшаме ала йиш я, тахан цу хъаьхьеха районе кIезига хIама карагIдьяина ца хилар. Шовзткъа Сергеевски кхалнаг механизаторала болх бе боккъо йолаш я.

Шоай болх дика боазап, йоккха опыт йола дукхха хана денз къьхьегама толамаш доахаш шиа хIама, орденаш эцлеча Максудова Зинийара, Дудуркаева Камагагара хьоккам йийеш дика специалисташ хинна къьегаран бе № 2 йолча бIаьдаарийн шурий совхоза трактористкаш Кубанова Малисат, Умарова Назират, «Загорский» совхозера Атаев Макка, Цорех хIаранне 120—130 процент кхоачаттаро динахьера задам, хIьита № 2 йолча бIаьдаарийшурий совхоза механизаторала доагори машинашта хьекха даьттен кхоара тIехьа шерра къовсам боаржабаь цхьан трактора лаьрхIа 600—1000 килограмм доагор кхоьалъд цхьан сезонаг1а. Из кхоначу механизаторий бокхка толам ба.

Цу совхозе кIезига баш механизатораш болаш кхалнах. Шиг балхах дика лоарХIаеш хьайоаг1а экскаваторщица Умарова Хайрат. Чоалхзен халеп оатхалаш ешт токарни станокашта дика доал деш къьхьегаш ба токараш Санеева Гайшет, Макашева Яха. Шоаш хьаьо оатхалаш тIехлика ешт къьхьегама овсарле лакха лоаттаяр тIе болх бе.

Иштта механизмаш тIа болх бергболун кхалнах кхы а дукхха-г1а Iомабара хадданза болх бу совхоза директен парткомон. Курсашка хьекхар ба совхоза керттера специалисташ ни. Зибов, Яковишин, трактории кхай бригалай бригадираш, цIи хеза механизатораш.

Дукха а езаш цIи йоаяхх «Советская Россия» колхозе механизатора Арсанигириева Тамара. Динбера ваша йола из эгара хьалха дIаьпъалар курсашка. Цуг совгIа дукха къьхьегаш ер ю кхыбола вайнаьха кхалнах курсашка юкъеозаш. Цу мугIарерча юрта къьхьегамхочо курсаш яьхатуу яьрхIалг1а атта вахар юргалонаг1а дахайтар цIий новкъосташка, цхьабакъда, тешабеш оалар:

— Шо дийша, къона да, оаш ца лелайча хIама лелаергаш трактораш, автомобилаш, комбайнаш! Хьадувла, дIагойтаргда вай «малIана наьха» специальносташ роаш карарезаре могаш долга...

Арсанигириевас лег тIара дьча кхъмалъо новкъостий легаш ура-гIоаттадир. Ерриге уйла тIаьхийта механизатора профессен Iомае тIабибгзар кхалнах.

Белгалде деза, курсий занятеша совхоза паркома халдаза тIаьхьокам лоаттабаь хилар. Иштта боккха терками тIабохийтар администратора а. Цудухьа курсашкара занятеш чакхъьянначул тIехьаг1а экзаменационни комиссе цар дика хоошл хоалам болашн жоп телерах дика маг бир. Пхийтта кхалнаг1а юрта механизаторий удостоверенеи делар.

Юрта боахама производства кхаерзеза дола деш ба районе дукхха кхалнах. «Атагинский» совхозе витаминни хьоар дечта АВМ-0,4 яхача чоалхзнерча агрегата доал деш и Кантаева Роза. Цхьоалг1ача маьг1ера колхоза ялат цIенгеча ЗАВ - 20 яхача установкана Iутал ду Элимхонова Айнас, Анигина Марина. Иштта хьаьо оатхалаш тIехлика ешт къьхьегама овсарле лакха лоаттаяр тIе болх бе.

Мехкарех механизаторски кадраш кийчьеш боахамашта новкъостал ду Гикаловски, Первомайски, Старосуженски, Петропавловски совхозера механизатора профессена мехкарий уйла тIаерзаяра.

ТIехьхьарча кхаь шера Петропавловски школе 57 йола 3-ча класса юрта механизатореи трактористех удостоверенеи делар. Царех цаI комсомолка Федотова Лида къона ахархой Ерригсоюзни конкурсе дакъа лоаиаш хилар, вогIлагIа мотттег боаккъаш. Вай дешархочун ю хьоккам бан из.

Ленина цIеран1ча колхозе 26 бIоI я машинашта доахан деттара керда профессен карарезаеш. Царех боахама говза специалисташ хургба.

Цу опытах пайда а эцаш колхозийн совхозийн администрацие, партийни организацеша де мел дезар де деза механизаторий мугIарашта дукхаза кхалнах кхъьезоазра.

Цу лоарХIамеча проблемаех дийлар дукхха ха доаццаш хинна-на Нохч - ГIалгIайчен юрта боахаме хьалха латтарий совещане. Доклад еш цу деша бокхха тергам тIабахийтар КПСС Нохч - ГIалгIай обкома хьалхарча секретара С. С. Апрятинна.

Цо белгалдир, ялат кхедарий кхъьегача механизаторий керттера г1улаккхилар. Цудухьа «Юрта боахама механизаторий кадраш кхевра» болча КПСС Шелан СССР Министрий Советен соцаи тIа партийни организацеий юртбоахама органий кулгалхой, теркам тIаззаб къьсстта ххалнахаза механизаторий профессен тергоранйтара цара да лесшара доаг бабаь эпшеи доаца хьалаш лоаттадара.

Тешшаме ала йиш я, тахан цу хъаьхьеха районе кIезига хIама карагIдьяина ца хилар. Шовзткъа Сергеевски кхалнаг механизаторала болх бе боккъо йолаш я.

Шоай болх дика боазап, йоккха опыт йола дукхха хана денз къьхьегама толамаш доахаш шиа хIама, орденаш эцлеча Максудова Зинийара, Дудуркаева Камагагара хьоккам йийеш дика специалисташ хинна къьегаран бе № 2 йолча бIаьдаарийн шурий совхоза трактористкаш Кубанова Малисат, Умарова Назират, «Загорский» совхозера Атаев Макка, Цорех хIаранне 120—130 процент кхоачаттаро динахьера задам, хIьита № 2 йолча бIаьдаарийшурий совхоза механизаторала доагори машинашта хьекха даьттен кхоара тIехьа шерра къовсам боаржабаь цхьан трактора лаьрхIа 600—1000 килограмм доагор кхоьалъд цхьан сезонаг1а. Из кхоначу механизаторий бокхка толам ба.

Цу совхозе кIезига баш механизатораш болаш кхалнах. Шиг балхах дика лоарХIаеш хьайоаг1а экскаваторщица Умарова Хайрат. Чоалхзен халеп оатхалаш ешт токарни станокашта дика доал деш къьхьегаш ба токараш Санеева Гайшет, Макашева Яха. Шоаш хьаьо оатхалаш тIехлика ешт къьхьегама овсарле лакха лоаттаяр тIе болх бе.

Иштта механизмаш тIа болх бергболун кхалнах кхы а дукхха-г1а Iомабара хадданза болх бу совхоза директен парткомон. Курсашка хьекхар ба совхоза керттера специалисташ ни. Зибов, Яковишин, трактории кхай бригалай бригадираш, цIи хеза механизатораш.

Дукха а езаш цIи йоаяхх «Советская Россия» колхозе механизатора Арсанигириева Тамара. Динбера ваша йола из эгара хьалха дIаьпъалар курсашка. Цуг совгIа дукха къьхьегаш ер ю кхыбола вайнаьха кхалнах курсашка юкъеозаш. Цу мугIарерча юрта къьхьегамхочо курсаш яьхатуу яьрхIалг1а атта вахар юргалонаг1а дахайтар цIий новкъосташка, цхьабакъда, тешабеш оалар:

— Шо дийша, къона да, оаш ца лелайча хIама лелаергаш трактораш, автомобилаш, комбайнаш! Хьадувла, дIагойтаргда вай «малIана наьха» специальносташ роаш карарезаре могаш долга...

Арсанигириевас лег тIара дьча кхъмалъо новкъостий легаш ура-гIоаттадир. Ерриге уйла тIаьхийта механизатора профессен Iомае тIабибгзар кхалнах.

Белгалде деза, курсий занятеша совхоза паркома халдаза тIаьхьокам лоаттабаь хилар. Иштта боккха терками тIабохийтар администратора а. Цудухьа курсашкара занятеш чакхъьянначул тIехьаг1а экзаменационни комиссе цар дика хоошл хоалам болашн жоп телерах дика маг бир. Пхийтта кхалнаг1а юрта механизаторий удостоверенеи делар.

Юрта боахама производства кхаерзеза дола деш ба районе дукхха кхалнах. «Атагинский» совхозе витаминни хьоар дечта АВМ-0,4 яхача чоалхзнерча агрегата доал деш и Кантаева Роза. Цхьоалг1ача маьг1ера колхоза ялат цIенгеча ЗАВ - 20 яхача установкана Iутал ду Элимхонова Айнас, Анигина Марина. Иштта хьаьо оатхалаш тIехлика ешт къьхьегама овсарле лакха лоаттаяр тIе болх бе.

Мехкарех механизаторски кадраш кийчьеш боахамашта новкъостал ду Гикаловски, Первомайски, Старосуженски, Петропавловски совхозера механизатора профессена мехкарий уйла тIаерзаяра.

ТIехьхьарча кхаь шера Петропавловски школе 57 йола 3-ча класса юрта механизатореи трактористех удостоверенеи делар. Царех цаI комсомолка Федотова Лида къона ахархой Ерригсоюзни конкурсе дакъа лоаиаш хилар, вогIлагIа мотттег боаккъаш. Вай дешархочун ю хьоккам бан из.

Ленина цIеран1ча колхозе 26 бIоI я машинашта доахан деттара керда профессен карарезаеш. Царех боахама говза специалисташ хургба.

Цу опытах пайда а эцаш колхозийн совхозийн администрацие, партийни организацеша де мел дезар де деза механизаторий мугIарашта дукхаза кхалнах кхъьезоазра.

Цу лоарХIамеча проблемаех дийлар дукхха ха доаццаш хинна-на Нохч - ГIалгIайчен юрта боахаме хьалха латтарий совещане. Доклад еш цу деша бокхха тергам тIабахийтар КПСС Нохч - ГIалгIай обкома хьалхарча секретара С. С. Апрятинна.

Цо белгалдир, ялат кхедарий кхъьегача механизаторий керттера г1улаккхилар. Цудухьа «Юрта боахама механизаторий кадраш кхевра» болча КПСС Шелан СССР Министрий Советен соцаи тIа партийни организацеий юртбоахама органий кулгалхой, теркам тIаззаб къьсстта ххалнахаза механизаторий профессен тергоранйтара цара да лесшара доаг бабаь эпшеи доаца хьалаш лоаттадара.

Л. РУДСКИЙ.

БОЛАТА НАЬКЪАШКА

Iажа1ага бесса шинна оагIорахьа йоазача сиетофора хьалхахар № 87 долиу воссоедински проулна Гудермеса станце бола ниъ. Цхьаьккх хIама гучаъь доацаш Гудермеес поезд когаш боагIар тепловоза машинист нов. Борщевин Iуш Гlоина иоал. Любименн.

Цхьабакъда цIакха эийра цар платформа кхьча поезда кийчьяьга. Веха па хьоашш станце чуволача стрелкашта хьалхарча экстренни торможенн яь сопайпо машинисто поезд.

Гоозненски локомотивни депо начальника машинисто Белоненен цуи Гlонгана Любименкоен баркал ашнад ашан шемеп а сенаб.

Г. АНОХОВ.

Воханзар Мухьмад

Долаккх - Юрта гаьна доацаш Iодода Гlаьмя яха дий. Ша баьб хIанз цу хих. Уьх деношка дукхагIбочча доацаш сеалонаш кхьк ма баьча ши тIе. Иштта цхьан дийнахь хий да вениар шоллагIча класса дешарех Дахкильов Заьудинна Мухьмад.

Ша тIа гIолла соалонаш лехкача, берашта бIаьрзаяьш ешарца дилар Мухьмада. Шаьхха юртарча наха хиъ кIаьнк. Веха шоь-заиэар из эуши хIинна Мухьмад. Пхийтта метр хиллад гаьна яр шоллагIа йолча къор. Вларга ноь-гар тохаш кхъа шиъ бе яьлад ялар Iо а кхесса, ну а кхочача чукхоссиелар Мухьмад. Кхийра цуи шанц кIаьа гIолла Iохьош хинна кIаьнк хьалваккха. Шиъ наьлочна юкъе а лелаь чуъкъар Мухьмада садоахан хинна кIаьнк. Из вар ноьлкхесс деша вагIа Дахкилоев Умаггаре Мухьмад.

Кхы лаьар ю хулаш чакхъьлар Мухьмада «процедура». ХIанз дешь ухаш ва из.

КIаьнк вала кхерам бола мотт тIаккхьяьчча хоза па воалш денаае гIулакх кергадIаьрах кIоначу турпала сийна торжественни линейка хилар школе.

Б. ШАКРИЕВ.

Нах раьза ба

Ши сар мара вац МагIалбике районерча Инаркъерча бухзанна отделенс болх бен. Царех лаь кхеташ хьоаш ца. Атта доац ду йоаккхача хорта хIара коа тIа а уьггаш почта лаьккхьь. Цхьабакъда, ну балхах бIу кхъожо вац Дзагпеч Мухьмад.

Iай а аьхки а, хIара дийнахь газеташ, журналаш, письмош шиъ хIиннаьча нахага дIакхоачйт. Дзагпеч Мухьмада. Юрт хой раьза ба нах1 тIехьаг1ойла.

Д. КАРТОЕВ,

Редактор. Т. А. ТЕБОЕВ.

КЪОНАХЧАЛАХ ДОЛА ИЛЛИ

ПАРИЖ. (АПН корр.). «Вай хьаьхьехьоа хIамаш доаннена ховолгах тешаш вай хьо? — яхаш деттт Испанс лаьпа воаллача ихьанне шоллагIчунга. — Ужк чуъра эвабоола нраз кхьчьаоаша хIама дийнадийнай-хьоГ вай хьакъеха?».

-Прогрессивни испанскн драматурга Аррабала язъьйча «Зизашта теха тIабаш» яхача, хIанз цхьан паонжки театра спене чIоагIа могаш чаттаеч кердача пьеса тIара мугIаннан да уж.

Аррабала гетIара дика хов политически гIулакхашта лийла боахеоашка фч-хьал да. Цунца бIаргавайнан граждански чIон болча хана фалангисташа шиъ да кхъоз ъчаш. Аррабала ше массеех шу пьяьккал Карабанчель яхача набахта воаллаш. Прогрессивни общественноста протесташ яьчча тIехьаг1а мара кортамукъа ваьнаваш из. Нафахтара хьа а хийца аравоалаш Iадика юшача хана камере цхьана баьккача повкъосташа дехар даьл цунга шоай а шоай кьовсама а хьакъеха дувца. «Зизашта теха тIабаш» яха пьеса — парглатон демократин бахьан долаш лоаттабу кьовсам па социйтача сага дег чура доагIа цIогIа.

Бокъонна болаш болча наха таръьь я пьеса тIара персонажаш. Вуойитта шу даьнна. тIехьаг1а набахта 23 шу лоаккхаш вола IIамага саг пе вуацча хана автопокъ дувш поэта Маркос Ана кхелах. Ший мар кIалхарваккхар духьа кхалсаго лоаттабеча кьовсама сценишка вертоер хьаьккех Анхела Гриммау. кIоначех. XIаьта - поэта тоцш тохаш йола эпизод — гIорвьина Федеринко Гарсна Лорка вуш йола иманган сцена тIа гойтар. Пьесе -ший цIи я мо ший цун йовзон мугIаьара тIара эпизойна: «...XIьта зизашта цар гIабаш а техар».

Аррабала пьеса — Испане революционни кьовсамхой кIонахача дьяюка илли.

ОТТАВА. (АПН соб, корр.). Уьх гаргIарча хана канадски казначейства баланса ,тIа доаг1аергда 5001 доллар. Мичара денад из ахча? Город Норт-Бей яхачара, моттиерча кепайозоно беча хоамагIа, юххара а американски ракетни база качара яккха шаштIехьлачинчара. Из дIаййьхьчул тIехьаг1а юхебисар баьсса тхьаьит гIинся тишача яьшка бIарча гувн. Тишца аьшк дIаччайдеча моттигеча фимпо пин эзар доллар, мах баьб тишача яьшка. Тlакхха за эшап латтийча гIинсех пайда мишта энаргба?

Бзза хиннача моттиге канадски спортсменаша тренировочни центр йича бакъьяьа я, яьлар Бююс Гулета, Норт - Бей мара. Расходаш е разза а дерриге гIинсаш.. ихьан доллараех иза кийча, а я горолан.

Цига хиннача американски бизза юзвенна сфериг коммерчески операцеп баььан долаш канадски казначействе хьакъул 5001 доллаза пайеса йола «дохода» 60.000.000 доллар зен. Ший хана иззаз ачча доадир канадски правительства американски тIема бина хьалъеш. Юхера а цунах хиначо хьалхьох лерприга а — делхаш хиннад канадски налогаш техарий аччлагаш.

БАТИСКАФАШ ВУЛКАНАШ

НЬЮ - ЙОРК. (АПН корр.). США хьаьий кхаь сагах латтача акинжажа Атлантика эгтара кIоарбагIга моттигашка бух эла ййш хулчйтарбIолап йола «дохода» 60.000.000 доллар зен. Ший хана иззаз ачча доадир канадски правительства американски тIема бина хьалъеш. Юхера а цунах хиначо хьалхьох лерприга а — делхаш хиннад канадски налогаш техарий аччлагаш.

«Алвинс» дакъа лоацаргда йоаяхх бIаьа вIаьхаан, гейхорш йолчеи каст-каста мохк эгачеи, Азорски гIайбенашкана кхъубекхенгаьна 200 миль гаьна хи кIал гIолла бола бIаьда берг тахна лаьрхIа кIоаргга ха йIал ихьана еча американо-французски эксперимента юкъе. Францухьа кIоарбучиш йола иманган сцена тIа гойтар. Пьесе -ший цIи я мо ший йовзон мугIаьара тIара эпизойна: «...XIьта зизашта цар гIабаш а техар».

Аррабала пьеса — Испане революционни кьовсамхой кIонахача дьяюка илли.

КЪАЙЧО ЦIЕНО БАЬ ХОАМ

ВАШИНГТОН, 16 январь. (ТАСС). Вьетнамах дьяьа еча парижски переговоршка хинна «прогресс дахьан долаш» США президента Р. Никсона селхан приказ денна 17-ча параллела кхьлбасеенгалья сигналаех форда тIарех ДРВ территорена бомбаш цхьанна тайпара чуттаргIоаьаш соцае а хIаьта иштта цун порташа дIаьхо минан екхалга дIадьяьжа а вьина. Из хьакхайкадьяьл. Ки-Бискейне (Флорида) кепайозоно дешашта волча КIаьйча цIен секретара Р. Зиглера.

Зиглера хоам бар, вьетнамски проблема кхоастазра еча парижски переговоршка этта хьал бокъонца техкача тIехьаг1а из решеин президента тIаийна хилрах. КIаьйча цIен ларкало хьакхайкадьяь, кхаьн кхерамзлен дешашта вота президента помощник Г. Киссинджер ДРВ виканлонца конфиденциональни переговорш дIаьхо мур дулъа кастта Париже юхьвоагIаргIилар.

ХАОТТАМ

Тахан республике гIоллеи Грозненн хушшалуо морхаш а болаш йоачан а йоаццаш, малхбоалехьара секанде 5—9 метр мух а хьекхаш ха хила а фегара температура ресубликех тIехьа 4—8, Грозне 5 — 7 градус шелаш йолаш хила а тарлу. 19 январагара денз 22 январе кхачалца морхаш а йолаш, шеъкхосе ешт а секанде 20.-жен 21.-хен январе кхъ - кхъе лаьлю лоа а делхаш, малхбоалехьара муг а хьекхаш, лоацаца йоачан а йоаццаш, 21-чен 22-чен январе цхьанна-йолча моттигашка дохк а йоаццаш, секунде 5 — 10 метр мух а хьекхаш ха хилеи фегара температура сибIаьнаш 12 — 17, денонка 5 — 11 градус шелаш йолаш хилеи тарлу.

Метеостанцин.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: 364051 г. Грозный-51, Ленина ушица, 14 (3-гIа этаж). Телефонаш: редакторе — 3-44 06; редакторан зам. — 3-39-11; бехктекхама секретара — 3-34-38; партийн захаен культурая отделий — 3-61-48; промышленносто отдела — 3-62-30; юрта боахама отдела — 3-62-28; письмой отделен бухгалтереи — 2-06-71.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революцие проспект 7/64.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: 364051 г. Грозный ул. Ленина 14, (3-й этаж) Телефоны: редактора—3-44.06; зам. редактора—3-39-11; ответственного секретаря—3-34-38; отделов партийной жизни культуры — 3-61-46; отдель промышленности — 3-62-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдел писем и бухгалтерии — 2-06-71.

Типография изз-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/64.

©ФОБ023.

Заказ № 669.

Газет арадувл шинарен, ерен, шозттун деношка

Доазол дехьара

ТЕЛЕВИДЕНИ

15 январь

I ПРОГРАММА

16.15 — Дешархоцта. «Орленок» яхача телестуди йоаца беседаш. 16.45 — Берашта доза фильм. 17.45 — Недатгашан школина. «Ученыестроителя» -обучаюсь строить». 18.00 — Кардала-раш. 18.10 — Милиненай денинскн-ринерсетет. «ГПСС а дукхха хьекхар тIех баха социалистическн паччьхьалкхе дегIар ю». 18.40 — Военбола телефильм. «Дедина Журавлева». Телевизионни художественни фильма премьера. Хьалхара серин. 19.50 — Боссбола телевидени. «Банк» яхача камерин ансамбла дIаьсса. 19.35 — Боссбола тедевидени. Этгара хьалха экрана тIа. «Хьала дечь доазув да» яха художественни фильм. 21.00 — «Хо-ла-ла» цIехьа-ра». 23.00 — Кердалларан. Передачай программа.

II ПРОГРАММА

16.30 — «Нохч - ГIалгIай ут гIоллар». Информационни программа (урсий меттахь). 18.50 — «Пятилетка вопросам болу шу дIадоладеш». «Ветеринаргаздинпроект» институтера директор. 19.20 — Берашта дола мультфильмаш. 19.40 — «Нохч седелхьа яьа художественни фильм.

16 январь

I ПРОГРАММА

16.10 — Передачай программа. 16.15 — Спортах болу беседаш. 16.45 — Пионерхоша. «Читайгород». 17.15 — «Творчески къьхьегам, Хlама хьалу къьхьегаш». Мерседес Алисе Кинтерсет. «ГПСС а дукхха хьекхар тIех баха социалистическн паччьхьалкхе дегIар ю». 18.40 — «Новькъост хIама». Вологородан ве передача. 19.40 — Спортлашна хьа вес. 19.10 — «Нохч - ГIалгIай ут гIоллар». Информационни программа (урсий меттахь). 19.30 — Боссбола телевидени. «Банк» яхача камерин ансамбла дIаьсса. 19.35 — Книжкуринаш. 19.45 — Пластинкаш хоалам болу шу. Старооломысловски районе фермовншка вахта йолчу. 19.55 — Шоанна. бегам. 20.10 — «Чио-Чио-Сан» яха Пуччине оперн. СССР-а хьалха ватте сий Славянскаеча. Немирович-Данченкон цIеначIа Московски академически музыкальни театра спектакль. 21.00 — «Хlама» информационни программа. 21.30 — Спектакль йIаьо кхиэй. 22.30 — Кердалларан, передачай программа.

II ПРОГРАММА

20.25 — Кагирйой паворама. 21.15 — «Кlийдог яр» яха художественни фильм.

РАДИО

15 январь

6.30 — Юртара вазар (гIалгIай меттахь). 6.45 — Хlамаш. 6.50 — Хlоттам. 7.30 — «Гроженский рабочий» газетай обзор. 7.50 — «Сказка» яха газета обзор. 8.25 — Почт - гIалгIай турпала налеш (гIалгIай меттахь). 10.00 — Доаллара школа (урсий меттахь). 10.15 — Юрта къьхьегамхой, шолча доза концерт (гIалгIай меттахь). 10.45 — ВКПБ Лениненн къаьнаш политика яь яха беседа (гIалгIай меттахь). 18.00 — «Болхло ягар езе цIе» яха (урсий меттахь). 18.10 — Кердала хоамаш (урсий, нохчий, гIалгIай меттахь). 18.40 — «Советскоэ знамя» яха радиожурнал (гIалгIай меттахь).

16 январь

6.30 — «Юртара IуIйре» (урсий меттахь). 6.45 — Хlамаш. 6.55 — Хlоттам. 7.20 — «Гроженский рабочий» газета обзор. 7.35 — «Ленинан некъ» газета обзор. 8.25 — «Комсомольская правда» газетачарна доза концерт (нохчий меттахь). 10.00 — Механически мастерски комнунтарна (урсий меттахь). 10.15 — «ДIатгIай оазап» (урсий меттахь). 15.30 — Берашта дола передача. «Тебе яха музыкальни передача (гIалгIай меттахь). 18.00 — «Лъьлтанара пропагандо йоазаш» яха корреспонденци (гIалгIай меттахь). 18.10 — Кердалларан (урсий, нохчий, гIалгIай меттахь).

ХАОТТАМ

Тахан республике гIоллеи Грозненн хушшалуо морхаш а болаш йоачан а йоаццаш, малхбоалехьара секанде 5—9 метр мух а хьекхаш ха хилеи фегара температура ресубликех тIехьа 4—8, Грозне 5 — 7 градус шелаш йолаш хила а тарлу. 19 январагара денз 22 январе кхачалца морхаш а йолаш, шеъкхосе ешт а секанде 20.-жен 21.-хен январе кхъ - кхъе лаьлю лоа а делхаш, малхбоалехьара муг а хьекхаш, лоацаца йоачан а йоаццаш, 21-чен 22-чен январе цхьанна-йолча моттигашка дохк а йоаццаш, секунде 5 — 10 метр мух а хьекхаш ха хилеи фегара температура сибIаьнаш 12 — 17, денонка 5 — 11 градус шелаш йолаш хилеи тарлу.

Метеостанцин.